MAZPULKS

MĒNEŠRAKSTS JAUNATNEI UN MAZPULKU DALĪBNIEKIEM

1936

5. N.

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 26336

BRILJANTI, PULKSTEŅI,
ZELTS, SUDRABS,
KRISTALS, DZINTARS,
ALPAKĀ.

Darbnīca pasūtījumiem un izlabošanai.

Krāsojiet tikai ar **vislabākām** drēbju krāsām

„Ozolzīle"

paciņās un tabletēs, kuŗas nebrūk un nebālē. **Fabr. Rīgā, Dzirnavu ielā 115, tālr. 26973.**

A. J. Kauliņa bērnu drēbju tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā № 4, pie Centrāltirgus. **Tālr. 29722. Privātdz. Lāčplēša ielā № 70, dz. 1. Tālr. 21541.**
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus, mazpulku un tautas tērpus u. c. **Pašu darbnīcā pagatavotus.**

Laipna apkalpošana. Glīts darbs. Skolām un palīdzības sabiedrībām **viszemākās cenas.**

MAZPULKI!

Iepērkoties vienā vietā Jūs ietaupīsiet laiku un naudu!

Latviešu firma

„TAUPĪBA"

īpašn. Teodors Heinsbergs

PIEDĀVĀ:

Mazpulku cepures mazumā par	Ls	3,— (vairumā rab.)
Jostas	Ls	1,30
Saktas sudraba	Ls	0,90
Kakla saites	Ls	1,—
Zeķes pēc lieluma	Ls	1,20—1,50
Bikses gat. veidā	Ls	9,50—10,50
Brunči gat. veidā	Ls	10.—
Krekli	Ls	5,50—5,75
Uzvalku drāna m/rā	Ls	5,75

Gatavo mazpulku formas. **Augšminētās preces izsūta arī uz pēcmaksu.**

Rīgā, Marijas ielā № 2-b (stacijas pasažā) **tel. 32319.**
Pasta tekošs rēķins 10424.

MAZPULKS

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā
Redakcija un ekspedīcija: Rīgā, Baznīcas ielā 4-a. Tālr.: redakc 21617, eksped. 22322
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tek. rēķ. pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 l. p. — Ls 50,—, 1/4 l. p. Ls — 25.—

5. (64.) Nr. 1936. g. 15. maijā VI g. gāj.

Ko mums devis Vadonis un 15. maijs

A. GRĪNS

Valsts Prezidents Dr. K. Ulmanis un viņa vietnieks ģen. J. Balodis saņem apsveicējus š. g. 11. aprīlī

Visā Latvijas territorijā nav tāda novada, kas nebūtu bijis pēc valsts proklamēšanas kādu laiku ienaidnieku varā, nebūtu pēc tam latvju karavīru atbrīvots, dažs pat divas un trīs reizes. Kaut gan šī zeme ir latviešu zeme jau vairākus tūkstošus gadu, apvienotās latvju valsts dibinātājam un tā palīgiem — karotājiem Latvijas zeme bij jāiekaro no jauna, jāatkaro svešām varām, kuras gribēja viņu sev paturēt.

Neviena cita no jaunajām Eiropas valstīm nav izcīnījusies uz augšu, kļuvusi neatkarīga tik grūtos apstākļos. Šķēršļi, kurus mūsu valstij nācās pārvarēt viņas patstāvības cīņu laikā, bija tik bezgalīgi smagi, ka likās neuzveicami. Tos izdevās veikt tikai pārcilvēciskiem spēkiem, ar leģendāru varonību un fanatisku ticību, ka uzvarai reiz jānāk, ka tā būs mūsu karoga, mūsu valsts uzvara. Un tieši tāpēc tik liela būs tālo pēcteču acīs šīs uzvaras izkarotāju paaudzes slava, Latvijas valsts izcīnītāju slava nākamajos lativskās Latvijas mūžos.

Jo grūtāka cīņa, jo spožāka uzvara, jo gaišāk blāzmo slavas vainagi ap šīs uzvaras izcīnītāju pierēm. Un visiem, kuri gājuši cīņā par savu tautu un viņas valsti, ir sava daļa pie brīvības pieminekļa triju zvaigžņu mirdzuma.

Latvija arvien vairāk varēs piepildīt mūsu sirds prasības, ja viņa kļūs varena, daiļa un nacionāla. *K. Ulmanis.*

Latvietis, uzvarētājs visās debesu pusēs, pēc brīvības kara beigām bija pašam nemanot kļuvis pats sev ienaidnieks. Visa tauta bija saskaldījusies, iegrimusi iekšējās cīņās kā purva staignājā. Un naida sludinātāji no vienas puses pauda: „simtreiz labāk kopā ar minoritātēm, nekā ar latviešu strādniekiem", no otras: „strādniekiem nav gar tautas lietām nekādas daļas, strādniekiem vispār nav Tēvzemes".

Valsts gan bija izkarota, bet cīņu laika varonības gara vairs nebija. Latvija bija kļuvusi neatkarīga valsts, bet šai valstī dzīvoja sašķēlusies latviešu tauta. Brīvības kara vietā bija stājies brāļu karš. Tautas sastāvdaļas tiecās iet savrūp ceļus, neapzinoties, ka tautas vienībai aizejot gluži bojā, iet bojā pati tauta, bet vispirms viņas uzceltā valsts.

Šīs katastrofas tuvošanās nojauta bija pamodusies arī tautā, bet viņai nebija vēl īstas skaidrības, kas jādara, un kā jāglābjas, kā jāglābj ar tādu varonību izcīnītā Latvijas valsts.

Tautas Vadonim šī skaidrība bija. Viņš redzēja, ka ceļš, pa kuru tagad visiem jāiet, ir pirmā kārtā vienības atgūšanas ceļš. Jo vēsture viņas gājienā necieš saskaldījušās tautas, cik lielas un ārēji varenas tās arī nebūtu. Un sevišķi šis tagadējais laiks ir pret tām valstīm, kuru dzīvi nevada nācijas vienības apziņa un tautas kopējās asins balss.

Tautas Vadonim, kurš bija vadījis tautas ceļus neatkarības ārējo cīņu gados, nu vajadzēja vest latviešus jaunās cīņās, cīņās par tautas iekšējo, garīgo atbrīvošanos. Cīņās pret nesaticības un sīka brāļu naida garu, un atkal novest šo viņa ģeniālajai vadībai novēlēto tautu uz taisnas, visiem vienkopus staigājamas tekas.

Šī tautas atgriešanās no maldu ceļiem uz vienīgā taisnā ceļa notika 15. maijā, kad latviskā gara karogs atkal brīvi un lepni pacēlās gaisā, pretī mūžīgās Latvijas debesīm.

Vienotās Latvijas saime sumināja vienprātības atsaucēju — Latvijas saimnieku un valsts dibinātāju. Pavasarī viņš bija sējis tautā viņas gara atdzimšanas sēklu un pag. rudens pļaujas svētki rādīja, cik lielisku ražu, kādus smagus graudus devis šis pirmais latviskā gara pļaujas laiks.

Ar katru jaunu rudeni šī gara raža kļūs lielāka. Arvienu spožāks kļūs nemirstības un aizmūžu slavas vainags ap Latvijas saimnieka, tagadējā Valsts Prezidenta galvu, kas kļuvusi sirma, pūloties tautas un Tēvzemes labā tik daudzus mūža gadus, cīnoties par vienotu, latvisku ,mūžīgu Latviju, — to Latviju, kuras milzu tēls, uz Brīvības pieminekļa postamenta stāvēdams, tur augstu gaisā trīs zelta paceltas zvaigznes, likdams tām mirdzēt pāri Rīgas namiem un Latvijas likteņu upes Daugavas ūdeņiem.

Šīs trīs zelta zvaigznes — ir tauta, no svešām varām brīva latviešu zeme un latviskā Latvijas valsts, — trīs svētumi, kuŗus tur cieši vienotus kopā mūžīgās Latvijas rokas, aicinādamas tagadējās un nākamās latviešu ciltis sargāt un turēt svētus šos savus vislielākos dārgumus, tagadējās paaudzes mantojumu, kuru tā atstāj nākamajām mūsu tautas paaudzēm.

Šos trīs svētumus solās svēti glabāt Latvijas latviešu jaunatne, Latvijas mazpulki. Solās Vadonim, savas tautas senču gariem un Dievam, kuŗš ierādījis mūsu tautai šo zemi abos Daugavas krastos par mūžīgu mājvietu.

Mazpulku pārstāvji ar karogiem dodas apsveikt savu Virsvadoni Dr. K. ULMANI, sakarā ar Valsts Prezidenta pienākumu uzņemšanos

Lapu mēnesī . . .

Foto V. Upītis

Smaršo zeme, pār kuŗu tikko pārgājušas sējēja pēdas. Smaršo svaigās, vēl pumpuru sveķiem aplipušās lapas ik zaros un pazarēs. Smaršo zāles zaļums, kas piesēts dzelteniem mīkstiem pieneņu ziediem. Smaršo visi ziedi, kas pirmie vērušies, lai krāšņu darītu pavasari un viņa lielo dzīvības prieku.

Silta lietus pilni pāri debesu jumam klaiņo pirmie negaisa mākoņi, nesdami veldzi visam, kas tiecas augt un vērsties ziedos. Un saules siltums saplūst kopā ar zemes tvanu, virmodams kā rasas pielieti zirnekļa tīklu pavedieni pāri tīrumiem un pļavām.

Putnu koris nu kļuvis jau pilnīgs. Skan dziesmās debesis [un no koku lapotnēm veļas lejup samtainas balsis, pilnas gaviļu un nemierīgas trauksmes. Un tad acis raugas uz lielceļiem, kuŗi izžuvuši, balti sildas pavasaŗa saulē. Viņi iet visur. Viņi aizlokas un apņem mūsu dzimtenes visskaistākās vietas. Viņi ved kalnājos, nogrimst ielejās, iet gaŗām līčiem, kuŗos smaršo rūgti saldās ievas un lakstīgalas nebeidz skandināt savu mulsinošo dziesmu.

Šie ceļi! Kad pavasaris vējo tiem pāri, tad, šķiet, viņos iegūlies kāds nemitīgs aicinājums dzīvot un skatīt lielo dabas un zemes krāšņumu un varenumu.

Zeme aicina

(Turpinājums)

A. LAIVIŅŠ

Darbs iegājis savā darbdienā, ieraudams tajā arī Ari. Abi zēni pienesa podiņus un citu materiālu un palīdzēja visur, kur lika un darbs bij vajadzīgs. Pirmo dienu sāktais darbs daudz nemainījās. Kā katram, arī šim darbam bij savi negrozāmi likumi, kas prasīja un prasa neapnikušu atkārtošanu, lai padarītais atbilstu padarāmam. Lauku darba vērtīgās dažādības te trūka. Bet te bija sava šaura, vienmuļīga, negrozāma pasaule, kuŗa savu darītāju saistīja tikai pie krāsnīm un plītīm, un atkal pie tā paša darba. Šī ikdienas atkārtošanās tomēr nonoved pie viena darba vispusīgas izpazīšanas un lietprātības. To drīz saprata Aris un sevī samierinājās. Viņš taču grib kļūt reiz dienās par ievērojamu meistaru, kas prot brīnišķīgas celtnes celt citiem un uzcelt pats sev. Vakaros mājās nākdams bieži sajuta, ka visu ķieģeļu un podiņu smagums, ko dienu nesis un pārcilājis, sagulis jaunos kaulos un locekļos, bet piekususē miesa nes jauno sirdi, kuŗa negrib sajust nekādu nogurumu, kuŗa nebeidz saklausīt savu nākotnes aicinājumu — viss pieder tev, ja tu pats piederi savam darbam!

IV.

Kā vulkāns, kas izlaužas saulē no dziļas zemes tumsas, cauru dienu pilsēta plīsa dažādos trokšņos. Dažbrīdi šis troksnis satricināja visu jaunbūvējamo namu, kuŗā Aris strādāja. Un bieži līdzi nodrebēja lauku zēna sirds: ak, vai šis briesmonis, no akmens un dzelzs, neskaitāmām rīklēm un taustekļiem, kādreiz neuzbruks un neaprīs visu, kas Arim mīļš un sargājams? Varbūt tā žaunās pazudīs viss kalpa dēla mūžs, pats jaunais sapņotājs un viņa centieni?

Nē, nē! Kāda balss, kuŗā Aris pazina savu sirdi, tad ietiepīgi pretojās. — Nē, nē! Neesi gļēvs un lētticīgs! Pacieties un padari! Tu uzvarēsi!

Ātri, kā no kā bēgdams, viņš steidzās darbā, krāva klēpī podiņus un elpu valdīdams, stiepa no lejas ceturtā — piektā stāvā. Negribēdams pazīt nekāda grūtuma, viņš šoreiz uzlika dažus podiņus vairāk nekā citās reizēs. Neviens netraucēja zēnu darbā un sapņos, jo otrs puika, Antis, bija tāds pat paklusas dabas māceklis, kuŗu saistīja neatlaidīgs darbs pie meistara Skraba.

Bet tad notika pārmaiņa, kas līdzinās negaidīti klusā ūdenī iesviestam akmenim.

Kādu dienu Aris uznesa Bungam podiņus lielā istabā, piektā stāvā, kur strādāja arī Skrabis un Antis. Bunga lielmanīgi nostājās sava mācekļa priekšā:

„E, puika! Panāc tuvāk!“ — ar pirkstu pametis Arnim, Bunga sauca:

Aris paklausīja.

„Vai zini, kā lauku puikam Rīgu rāda?“ Skraba gaŗās runča ūsas savilkās viltīgā smīnā.

„Bunga, parādi Arim!“ viņš skubināja. Aris pasteidzās.

„Kas tur ko nezināt! Tā tik tāda mānīšana — liek mēles galu piegrūst pie lauska salā nosarmojuša cirvja, kamēr āda mēlei nost! Zaļš vien gar acīm pazib!“

„Bet Ameriku gan tu neesi redzējis! Vai gribi redzēt? Par velti parādīšu,“ Bunga uzplijās.

Aris saprata, ka arī te slēpjas kāds muļķigs joks un atteicās no Amerikas.

„Vai, kāds memmes dēliņš! Baidās puikiņš!“ Bunga sāka vilkt uz zoba.

„Nebaidos vis!“ Aris aizvainots atcirta. „Vai tu pats esi Ameriku redzējis?“

Bunga iespieda rokas sānos, piepūta vaigus, kājas iepletis un aci piemidzis iesaucās:

„Vai dieniņ! Piena puikiņ! Tu nebūsi tik daudz Limbažos bijis, kā es Amerikā!“

„Tiesa,“ Aris iesmējās. „Limbažos savu mūžu neesmu bijis. Tad skaidrs — tu arī Amerikā neesi bijis!“

Tāda asa atbilde podnieka zelli kaitināja.

„Lauku Ansīt! Mute tev līdz ausīm. No tevis iznāks laba reņģu pārdevēja, ne podnieks!“

„Gan izmācīšos bez Amerikas rādītājiem!“ Aris smiedamies palielījās un, taisījās kāpt lejā. Skrabis smēja zirga smieklus, ka lauku puika izāzējis Bungu, Čiekurkalna čugunzelli, kas lieloties, ka neviens nevarot viņu aizrunāt.

Nu uzpūtīgais Bunga vai plīsa:

„Pagaidi!" viņš saķēra Ari aiz piedurknes. „Bez Amerikas neizspruksi!"

Aris draiskodamies pūlējās izrauties Bungas nagiem, bet Bunga vilka uz savu pusi. Stīvējoties Bunga uzkrita savām krāsns stalažām, no kuŗām ar skaļu plīstošu troksni nogāzās tur uzkrautie baltie emaljētie podiņi. Daži saplīsa gabalu gabalos. Pats podnieka zellis arī izstiepās garšlaukus nogāstiem podiņiem, noraudams zemē arī Ari. No blakus telpām, kā vēja dzīts, ieskrēja Loks. Redzēdams saplēstos emaljētos krāsns podiņus, meistars no dusmām kļuva zils. Lamu vārdi bira kā no maisa. Cirta pliķi Arim pa vaigu, nospļāvās blakus Bungam un dievojās visus palaidņus triekt pie velna. Izspļāvis dusmu zēveles, vecais meistars Loks cieti paziņoja, ka baltie emaljētie podiņi maksājot lielu naudu un zaudējumus sestdien atvilkšot Bungam no peļņas. Bunga pūlējās visu vainu uzvelt Arim, bet Antis apgalvoja, ka vainīgs bijis Bunga. Skrabis ko ūsās rūca. Izskaitījis podiņus, Loks ilgi sūkstījās un aprēķināja zaudējumu. Jā, par četriem sabojātiem un diviem saplēstiem podiņiem lai Bunga ciešot. Ar to beigas! Nu — marš! Katrs savā darbā! —

Pirmdien pēc sestdienas, kad no Bungas peļņas Loks bija atvilcis trīs latus, podnieka zellis no Čiekurkalna jutās galīgi sarūdzis: strādāja sapīcis, klusi lādējās par netaisnību, meistaru, šo pūcesspieģeli, un lauku puiku. Tādu pārestību vis nedāvināšot! Ko izgudrojuši! Vecā meistara krustdēliņa vainas dēļ mani aplaupa. Aplaupa svētā sestdienā, baltā dienā! Jauki! Viņi nezina, ka mūsu Bunga neļauj sevi aiz deguna vazāt. Tam knauķim parādīs īstu Ameriku! — Tad viņš atsita puspudelīti un ievilka krietnu malku degvīna. Sniedza arī Skrabim. Lai iedzerot uz paģirām. Un lai turot muti. Vienu joku šis vēl palaidīšot, par kuŗu meistars ar savu krustdēliņu ilgi viņu pieminēšot.

Jā, Bungam kas slēpās aiz ādas. Savus trīs latus, nieka puikas dēļ, viņš skurstenī neierakstīs. Viņš atmaksās ar uzviju. Kā to izdarīt? Bungam galva labi strādā un tā nav ilgi jālauza. Pag?! Visupirms jāparāda Amerika... Ak, tas tik būs brangs joks! Kā tas jefiņš šķaudīsies! No notašķito svārku kabatas izvilcis papirosu kārbiņu, Bunga uzmanīgi vēroja un ar pirkstu skaitīja papirosus. Pieci gabali. Tas otrais no šīs malas, — — jā, tas ir tās vainīgais, kuŗā aiz tabakas, lejas galā, iebērts un paslēpts labs šņauciens šaujamā pulvera.

Pusdienas laikā Skrabis, Bunga un abi viņu mācekļi ēda līdzpaņemtās pusdienas. Aris ar Antu, uzmetušies uz dēļa pie neiestiklota loga, kāri ēda savas sviestmaizes, ieņemot pa malkam no pudelēm aukstu kafiju. Puikas ēda un priecājās par baložiem, kuŗi dūdodami un spārnus žvīgodami knābāja pasviestās drusciņas. Šie baloži lauku zēnam bija jauki atmiņu vēstneši no klusās lauku sētas, kur uz pūniša jumta mazs bērziņš aug.

„Nu, puiši! Kas ta nu bij ar vienu kupiu dūmu?" Bunga, žagodamies piecēlies no kaktā salikto ķieģeļu čupas, izvilka no kabatas papirosu kārbiņu, paņēma vienu papirosu un sniedza Skrabim, kas, sēdēdams uz mucas, veikli sniedzās pretīm. „Šitie papirosi karšu spēlītē vinnēti. Vakar Meža parkā visus puikas apspēlēju," Bunga lielīdamies tuvojās abiem zēniem. „Redzu, jums arī dūms ies pie sirds." Un smaidot sniedza papirosus. Antis saņēma savu. Tad Bunga paņēma sev un atlikušo, ar visu kārbiņu, uzspieda Arim. Tas neņēma. Darba biedri bij daudzreiz par to zoboju-

„Vai zini, kā lauku puikam Rīgu rāda?"

šies, saukdami Ari par memmes dēliņu. „Ja nemācīsies ievilkt dūmu, no tevis nekad podnieks neiznāks," Bunga atkal uzbāzās. „Kas tu būsi par amatnieku!? Neviens godīgs saimnieks nedos tev darbu."

Aris aizstāvējās. Bez pīpošanas arī podnieks būšot.

„Nē, nē!" Bunga izsmēja. „Kas tās būtu par krāsni, kas nevilktu dūmus! Ievelc pats un redzēsi, kā krāsns rūc!" Gandrīz spiešus Bunga iespieda papirosu Arim mutē, tad pats nostājās istabas vidū, lepni izvilka no bikšu kabatas bencīna šķiltaviņas, bramanīgi ar īkšķi parāva šķilēju, un zilgana liesmiņa iedegās daktsgalā. „Un tagad uzkūpināsim par godu mūsu ļoti cienījamām krāsnīm un augstu stāvošiem skursteņiem!" Bunga, aci piemidzis, vēderu uz priekšu izgāzis, lika degli pie sava zobos iekostā papirosa. Ievilcis pirmo dūmu, viņš tik veikli izpūta dūmus atpakaļ caur degunu, ka iznāca liela, zila, jautāšanas zīme. Pa rokas galam sniedza šķiltavas Arim, lai mācoties papirosu aizdedzināt. Pa paradumam rokas sānos iespiedis, Bunga stāvēja istabas vidū un lepni pīpoja. Viltīgs, slepens smīns vilkās no lūpu kaktiņa līdz kreisajai acij, kuŗu kautiņā ar Rīgas puikām, kādā Ilģeciema ballītē, viņš bija tik pat kā zaudējis un ar to maz vairs redzēja. Tad notika kas negaidīts. Bungas papiross eksplodēja! Acumirklī dūmu mutulis, tāds dzelteni pelēcīgs, ar šņācošu spalgu troksni, apklāja Čiekurkalna podnieka zeļļa seju un galvu. Kā nelabā rauts, Bunga nokrita augšpēdus gružos un vārtījās, abās rokās seju saķērīs. Nesaprašanā un uztraukumā visi darba biedri traucās pie Bungas. Tas, nāvīgi spļaudīdamies un par ko lādēdamies, pats jau rausās augšā, vārīgi spaidīdams vaigu un kreiso, pusaklo aci. Viņš nikni atgrūda glābējus un caur zobiem nošņāca: „Sātani, ne cilvēki! Nekad vairs mutē neņemšu karšu spēlītē vinnetos papirosus. Tikko uz elli mani neaizkūpināja!"

Kamēr darba biedri ar jautājumiem un izbrīnu apstāja Bungu, tas uzmeklēja saspridzinātā papirosa mutes galu, uzmanīgi pie labās acs pielicis, pētīja to un par nolādētu būšanu ieraudzīja papirosa gala malā ar sarkanu zīmuli iezīmētu punktiņu... Jupis parautu! Bunga saplēsa atlikušo papirosa kātiņu, nospēra zemē un dusmīgi rūkdams uzcirta tam virsū kāju. Tavu

Acumirklī dūmu mutulis apklāja podnieka zeļļa seju un galvu.

aklu pārskatīšanos! Vai tad diviem papirosiem bija vienādas iezīmes gadījušās? Ar veiklu ķērienu Bunga izrāva vēl neaizpīpoto papirosu Arim no rokas, apskatīja to, bet tam neredzēja nekāda sarkana punktiņa. Nocirta zemē un samina kājām arī šo papirosu. Pi-i! Labi, ka uz elli neaizspēra.

Sabijušies no notikušā, visi, kā uz mājienu, bij nosvieduši papirosus. Skrabis savu nomesto papirosu pacēļa no zemes un sīki aplūkojis nosvieda atkal zemē.

„Vai zini," viņš saīdzis teica Bungam — „ar kartīs saspēlētiem papirosiem tu otrreiz te nerādies. Cik trūka, ka mums visiem būtu acis izsvilinājis. Kāds velns papirosos šaujamo pulveri iegrūdis!?" Tad pēkšņi ko iedomājās, parādīja Bungam dūri: „Klausies! Vai tik tas nebija tavs joks?! Sargies!"

Bunga nolaida acis:

„Kas nu tie par jokiem. Labi, ka neizsvilināja man otru aci."

Bungam bij apsvilušas uzacis un uz vaiga bij redzama deguma brūce. Viņš nemaz nesūkstējās par sāpēm. Tikai lūgdams piekodināja par notikušo joku nevienam nebilst ne pušplēsta vārdiņa. Šis iešot uz māju sevi salāpīt. Ja meistars Loks taujājot pēc šā, lai pasakot, ka viņam uznākušas zobu sāpes un šodien darbā nebūšot.

Lai šā vai tā, bet Bunga, šis citādi labsirdīgais, bet bezbēdīgais palaidnīgais Rī-

gas jaunais puisis, pats bij parādījis sev Ameriku! Būdams drusku māņticīgs, viņš klusībā pārdomāja — vai apsvilināšanas ar papirosu nebij Dieva rīkste par Aŗa nerro šanu? Ja tas Dieva pirksts, — kas zina, vai nevar notikt daudz lielāka nelaime? Varbūt ķieģelis uzkrīt uz galvas un nosit Bungu, kas baidījās pat domāt par nāvi, bet vēlējās dzīvot vismaz simts gadus šai jaukā pasaulē, kur savi prieki un bēdas, kā pienākas. Dziedinādams savus apsvilumus, Bunga savā sirdī nāca pie pārliecības, ka jālabojas arī godīgumā, lai izbēgtu pelnīto sodu... Likteņa labvēlība viņu neatstās, ja kļūs taisnāks un draudzīgāks pret Ari, šo kluso lauku puiku, kas vienmēr nēsāja sev klāt, cepures oderē iespraustu adatu ar diegu, lai katrā gadījumā piešūtu notrūkušo pogu, salāpītu ieplēstu caurumu un bija vairākas reizes ar adatu palīdzējis arī Bungam. Kad otrā dienā, darbā, Bunga sagrieza pirkstu uz nocirstās podiņa asas šķautnes, Aris lietpratīgi uzlēja rētai joda tinktūru un apsēja pirkstu ar tīru marles saitiņu. Palūk, Bunga pateicībā kratīja sava jaunā palīga un glābēja roku, — arī šādas lietas Aris nēsāja darbā līdzi! Prātīgi un gudri. Nudien, tas Aris zelta puika — viņš lielīja. Noskrējis lejā, Bunga atnesa saldumus, pacienāja visus darbā un atlikumu iespieda Arim kabatā. Nepiekusis viņš sāka paskaidrot savam māceklim visu, ko zināja un kas vajadzīgs podnieka amatā, rādīdams, kā jāslīpē krāsns podiņi, kā jāpiemēro, kā jāiesien. Un kad kādu dienu Arim izdevās vienam pašam, bez pamācības, ielikt krāsns spogulī balto podiņu, Bunga cēla puiku vai debesīs un plaši un gari uzlielīja savu mācekli meistaram Lokam. Nākošā peļņas izmaksas dienā, kad Aris no sava krusttēva bij saņēmis četrus latus, un kad māceklis ar savu meistarzelli no Čiekurkalna atradās vienatnē, Aris rūpīgi sameklēja savā kabatā, izraisīja mutautiņa stūrī iesieto naudu, paņēma pusotra lata un klusi sniedza Bungam.

„Nna — na!" Bunga plaši ieplēta savu veselo aci. „Kas par pigoriem? Vai kočiņu gribi?"

Ne, to Aris dodot kā savu tiesu par sadauzītiem podiņiem. Toreiz no Bungas peļņas atvilkti trīs lati. Tagad tos izdalīšot uz pusēm.

Vai aks! Tavu dullu puiku! Bunga tīri saskaitās. Tā taču, cauri un cauri, esot bijusi viņa, ne Aŗa vaina. Kad Aris vēl neatlaidās, jaunais meistars sabāza rokas bikšu kabatās, uzrāva vienu plecu uz augšu un draudzīgi, bet pavēloši teica:

„Manu puikiņ! Netaisi jokus! Savus pusotra latiņus tu vari iesālīt vecuma dienām. Ar to kvit. Iesim vakarā uz cirku. Es izmaksāšu."

Un, paņēmis Ari zem rokas, izveda no būves.

Ak pilsētas akmeņainais gūsts! Kaut ātrāki pienāktu dienas, kad aizies sniegs un acs starp mūriem ieraudzīs zaļas zāles laukumiņu! Tad Aris kopā ar cīruļiem un balto pupolu zariem ieradīsies pie vecākiem savā zemē, Lieldienas svinēt. Savā? Ja ! Ziema bij atputinājusi Zemzaru ģimenei lielu prieku: tēvam — Nāves salas un Ložmetēju kalna karotājam, muižnieku landvēra sakāvējam Raunas lejās, bermontiešu vajātājam līdz leišu robežām un vairāku kauju izcīnītājam Latgales frontē pret sarkanarmiju — beidzot pēc ilgas un apnicīgas meklēšanas un lūgšanās centrālā zemes ierīcības komiteja bij piešķīrusi zemi. Nebij jau liela platība — astoņi hektāri nekultivēta sīksaimniecība iedalīta Ziemeļlatvijas bijušās muižas zemes celmājos. Tēvs rakstīja bezgalīgi laimīgas vēstules, ka līduma zeme esot diezgan laba un atrodoties skaistā vietā, uz augsta Gaujas krasta. Saimniecībai esot atstāts hektārs egļu un bērzu meža, kur augot arī lazdas, bet turpat robežās valsts mežs.

Redzēt savu zemi! Pirmo reizi! Skatīties no augsta Gaujas krasta Vidzemes upju māmuļas plūšanu. Tad makšķerēšana, peldēšanās. Klausīties meža baložu sasaukšanos. Palīdzēt tēvam un mātei. Ar tādām līgsmām domām un slepus vēlēšanos jaucās laiks Arim. Ātrāki izmācīties podnieka amatu un tikt atpakaļ laukos! Līdz ko pienāks klusā nedēļa, Aris brauks ciemā pie vecākiem uz savas zemes, kas ir arī viņa svēts mantojums.

Kad savu apņemšanos Aris uzticēja Bungam, tas ilgi domāja, kasīja pakausi un teica — vai gribot, vai ne, šis braukšot līdzi! Aris, kas bij pratis iemīlēt savu jauno meistaru kā draugu, lai gan viņu mūžu samēros bij piecgadu starpība, par šādu Bungas priekšlikumu no sirds noprieca-

jās. Ja! Bunga runāja, viņš Bermonta laikā kaŗa laukā dienējis spridzinātāju komandā. Zemzaru celmus izspridzināšot kā kramus! Pulveri arī nevajadzēšot pirkt. Iztaisīšot pats vai čumā. Laba sauja sēra, ogļu un smilšu, tad šis varot Rīgu gaisā uzspert! Žēl, ka savas kaŗavīra tiesības iegūt zemi esot pārdevis par simts latiņiem kādam spekulantam. Ek, šim arī prāts nesoties prom no Rīgas, pie zemes. Bunga bij jauks puisis, tikai par divām lietām ellīgi pukojās: kad negodāja par podniekmeistaru, vai iedrošinājās apšaubīt Čiekurkalna podnieka zeļļa neticami brīnišķīgos piedzīvojumus, ko Bunga aizrāvies mīlēja garī stāstīt, kaut viņa nostāstos pašā sākumā vai arī beigās vien bija tikai kripatiņas patiesības jeb no sākuma līdz beigām jauki izdomāti meli. Grūtā darbā Arim labi klausīties drauga arabiskos nostāstos. Bunga, būdams puika, bij brīvprātīgi iekļuvis kaŗā un, bez šaubām, bij daudz ko pieredzējis un piedzīvojis. Bet visu viņš prata izpušķot ar savu veiklo fantaziju. Kad viņš stāstīja par izlūku gājieniem, kaŗa frontē, gūstā iekrišanu bermontiešu nagos, kā tad ar norautu zābaku nositis divus bermontiešus, pārģērbies bermontieša drēbēs pārbēdzis pie mūsējiem, kā mūsu virspāvēlnieks uzlielījis un noskūpstījis Bungu visu priekšā, tad tik vajadzēja ausis šķurināt! Vai Bungam pašam ausis kustēja — neviens to neievēroja. Jauki, jauki viss bija!

„Vai tik šoreiz, mazdrusciņ nepieliki klāt?" iesmējās Skrabis un tam līdzi Ants.

Vai dieniņ! Uguns pakulās. Bunga nošņācās, meta māla piku Skrabim sejā un ilgi nerunāja vairs ne vārda. Tik pēcpusdienā viņš pievilka Ari sānis, tukšā korridorā, un aiz pogas turēdams īsi noprasīja: vai Aris arī neticot viņa stāstiem? — Aris ticot. Tad Bunga draudzīgi sapurināja sava mācekļa rokas.. „Redzu, tev bēniņos viss kārtībā! Būsim mūžīgi draugi!"

„Būsim!"

„Vēl drusciņ tevi padīdīšu amatā. Kad būs laiks, saņemsim paši kopīgi podnieka darbus. Un naudiņa nāks pa logu un durvīm iekšā. Bet mēs to saņemsim, tik saņemsim."

Abi līksmi smējās.

Bunga bija labs sava darba pratējs. Un Aris patiesi ātri un labi mācījās podnieka mākslu, kļūdams aizvien patstāvīgāks un drošāks savā amata darbā. Priecādamies par sava darba sekmēm, Aris nemanīja likteņa tuvošanos, kas nesa lielas bēdas.

Saule satumsa — — —

Plūdu priekšvakarā, miklā krēslas stundā, kad pēc beigta dienas darba Aris sēdēja sava krusttēva dzīvoklī un zīmēja krāsns modeli, bet Loka sieva cepa siļķes un gaļu priekšistabā uz plītiņas, un kodīgi dūmi koda acīs un degunā, dzīvoklī ienāca kāds lauku vīrs, brūnu puskažociņu mugurā un zaķeni galvā. Vaicāja pēc Zemzaru dēla — kāda ziņa un vēstule no mātes jānododot. Esot Zemzaru kaimiņš, iebraucis Rīgā. Krustmāte ar kaimiņu ienāca pie Aŗa, abi atsēdās un īsi pastāstīja. Notikusi nelaime. Zemzaru mājai pats Zemzars un viņš, kaimiņš, cirtuši mežā baļķus un veduši pie gatera. Pati pēdējā egle gāzdamās nelaimīgi uzkritusi Zemzaram un tas, pēc pārvešanas mājās, miris. Vēstulē māte sagrauzta aicināja Ari braukt mājā. Arim acis savādi apmiglojās.. Viņam likās, ka istabas pustumšā kaktā izaug liels, melns, masivs akmens tēls, nesaskatāmu seju. Vai tas bija nezināmais liktenis? Pirmo reizi savā mūžā, savos piecpadsmit gados, Aris sajuta — cik smagas bēdas. Viņš salīka uz priekšu, aizklāja seju rokām, iekrita gultā un ilgi raudāja. Ap viņu it kā plīsdama sabruka kāda mirdzoša, balta celtne, ietīdama pasauli putekļainā mākonī, kuŗam cauri izšaujas asa sāpju liesma — — — —

VI.

Pēc Aŗa tēva aizvadīšanas aizpasaulē, Loks bij saņēmis pagastā, kuŗā atradās Zemzaru saimniecība, jauna skolas un biedrības nama celšanas darbus un taisījās aizbraukt no Rīgas. Bija norunāts, ka Aris un Bunga brauks ātrāki, lai palīdzētu Zemzaru mātei pāriet ar visu dzīvi uz jauno zemi, kuŗu nolemts kultivēt un apsaimniekot jau no Jurģiem.

Labu nedēļu pirms Jurģiem, Aris un Bunga teica ardievas Rīgai. Viņi iesaiņoja līdzi savas darba lietas un drēbes, spridzināmās vielas un daikus, ciemmaizi Aŗa mātei un — aidā!

(Turpinājums sekos.)

1.

Valdis posās uz skolu. Viņš bija Rīgas skolotāju institūta otrās klases audzēknis. Un viņš nešaubījās, ka pēc četri gadiem būs skolotājs.

No istabiņas virtuvē brokastot izgājis, viņš redzēja saimnieci sēžam kā parasti kaktā aiz galda, tikai viņas izturēšanās nebija kā vienmēr. Šorīt viņa neadīja un arī nedungoja klusām pie sevis: „Teici to Kungu" vai „Slavēts Dievs visaugstākais", bet abām rokām turēja sev priekšā izplestu vakardienas avīzi un likās to lasām.

Bet viņa to nelasīja. Viņai vajadzēja tikai, kur acis pievērst, jo nušorīt beidzot viņa bij apņēmusies pasacīt jaunkungam, kā viņa Valdi sauca, ka ilgāk vairs tā nevar iet.

Un Valdis juta, ko saimniece viņam šorīt sacīs. Viņš jau vairākas dienas turējās gatavs ciest viņas taisnīgos vārdus, jo tagad jau bija trešā nedēļa, kopš viņš nebija saimniecei neko maksājis ne par dzīvokli, ne par uzturu. Tāpēc viņš jutās gluži kā ubags, kas dzīvo diedelēdams un cilvēku žēlastības lūgdamies. Turklāt viņš arī nezināja, kad un kā varēs atkal maksāt. No privātstundām, cik nu viņam to bija, ienāca gauži maz. Vienīgais, uz ko vēl varēja cerēt, bija tēvs, jaunsaimnieks, netālu no Talsiem, ka tas drīzi kļūs vesels un varēs mežā pelņās braukt. Bet vai kļūs vesels? Un ja tomēr, vai tad cilvēks ar iekšēju smagu kaiti var būt vairs kāds peļņās braucējs? ...

Un Valdis jutās necienīgs pie galda sēsties un ēst nepelnītu maizi. Viņš apstājās galdiņa malā, ļaudams rokām nevarīgi atbalstīties, un vājnieka balsī sacīja: „Saim niec . .".

Bet saimniece, neklausīdamās Valda uzrunā, izsaucās: „Re, šis tik ir dūšīgs cilvēks! Tas tiks uz augšu. Bet ko jūs? Jau otro ziemu te nīkstat un tik un tā no jums nekā nav. Un arī nebūs!"

Tāda valoda Valdim nebija vairs nekas neparasts. Viņš jau zināja, ka saimniece nav tik ļauna, cik viņas vārdi. Un Valdis paskatījās avīzē, kas tad ir tas dūšīgais cilvēks?

„Paskatāties, paskatāties! No tāda Jums der mācīties. Kurpnieks no Bīriņiem vinnējis loterijā pieci tūkstoši latu. Kurš katrs to nevar vis!"

Nu Valdis ļāva skatam izslīdēt pa logu sētā un pasmaidīja. Tāču tikai mazu brīdi. Tad sacīja: „Saimniec, šorīt es nemaz negribu ēst. Neesmu pelnījis." Iegāja istabiņā, saposās un gāja uz skolu.

Pa durvīm iziedams, dzirdēja saimnieci sakām: „Vai, vai, cik tie jaunkungi tagad lepni. Staigā tukši kā utuvanagi, bet pasaki vienu vārdu, pat ēdienu vairs neņems no tavām rokām."

Un tā Valdis neēdis un skumīgs aizgāja uz institūtu. Viņš gribēja kļūt skolotājs.

2.

Trešajai stundai sākoties, klasē ienāca skolas inspektors un pasauca Valdi Vīgriezi uz kanceleju.

Inspektoram blakus Valdis gāja pa skolas garo gaiteni uztraukts un nezinādams, kāpēc viņam tik pēkšņi jāierodas kancelejā.

Tur bija tikai darbvedis un direktors. Darbvedis sēdēja patālāk un rakstīja. Direktors bija salicis rokas uz muguras un stāvēja pie baltās podiņu krāsns. Valda sveicienu atņēmis, viņš brīdi vēroja savu audzēkni, kā gribēdams pārliecināties, vai šis ir tas pats Valdis Vīgriezis, kas vienumēr, un tad lēni sacīja: „Redzat, Vīgriezi, kādu mēnesi atpakaļ Talsu apriņķa valde mums rakstīja, lai mēs paziņojam jūsu sekmes un uzvešanos. Mēs devām par jums labu atsauksmi. Un es domāju, ka mēs esam taisnību rakstījuši. Pēc tam jūsu apriņķa valde piešķīrusi jums stipendiju simts latu apmērā. Šodien šī nauda ir pienākusi un es jūs ataicināju to saņemt. Bet vai visa šī summa jums šodiem būs vajadzīga?"

Es vēl neesmu skolas naudu maksājis, direktora kungs, un — —" Valdis nezināja, vai vēl ko vairāk var direktoram sacīt.

„Un kas vēl?"

„Un es no mājas kādu mēnesi neesmu neko saņēmis. Dzīvoklis un uzturs nav maksāti."

„Bez cik tad jūs nevarētu iztikt?"

„Man vajadzētu kādus trīsdesmitpiecus latus."

„Labi. Jūs dabūsiet četrdesmit latus, un pārējie sešdesmit lai paliek mācību maksai."

Valdis pateicās, dabūja četrsdesmit latus un priecīgs atgriezās klasē.

Nu taču būs labi! Nu taču būs labi! — viņš domāja.

3.

Pēc stundām no skolas mājās pārgājis, Valdis redzēja saimnieci raudam. Viņa sēdēja turpat, kur no rīta, bet nu viņai nebija rokās ne avīzes, kā šorīt, ne adīkļa kā vienmēr. Viņa lika pie acīm galvaslakatiņa stūrus un slaucīja asaras.

Valdim ienākot, viņa paskatījās tajā tik nolūgdamās un tik žēlodama, ka Valdim kļuva neērti un viņš nezināja, kur novērst acis.

„Ak, dēliņ, dēliņ, jūs gan varbūt ļaunojaties uz mani, kā šorīt es tā dusmīgi runāju. Bet ko lai es daru? Man pašai, redzat, nekā nav, un ja nu jūs nemaksājat un arī produktus nedodat, mums tad jāmirst badā. Nedomājat par mani ļaunu, dēliņ. Negribu slikti jums darīt. Es gribu rūpēties par jums kā māte. Nolieciet grāmatiņas, novelkat mēteli, sēžaties un ēdat pusdienu. Jums nevajadzēja vis iet projām bez brokasta..."

„Nekas, saimniec, nekas. Nu mums atkal būs labi. Apriņķa valde man atsūtījusi naudu. Varu dot jums trīsdesmit latus. Lūdzu, saimniec."

„Lai nu paliek, bērns, paturat vien. Tagad vēl es varu iztikt. Jums pašam ir lielākas vajadzības. Tikai neskatāties manī tik žēli, ka nesākat raudāt man līdzi. Nekad nevajaga daudz bēdāties, it īpaši savas nevajaga daudz ievērot. Citu bēdām gan vajaga līdzi just un citiem bēdās palīdzēt."

„Jums taisnība, saimniec, bet man tagad nekur naudas nevajaga. Es varu iztikt. Bet apmierināties. Šorīt neko tādu jūs nepateicāt, par ko jums tik ļoti būtu jāuztraucas."

„Nekas, bērns, es jau nemaz neuztraucos... Jūs jau esat liels cilvēks... Gan jau pats zināsiet, ko darīt... Pusdienlaikā pastnieks atnesa šo telegrammu... Jums pienākusi bēdu vēsts..."

„No mājām?"

„No mājām, dēliņ..."

„Tad ar tēvu kaut kas..." Un tā patiešām bija: Tēvs bija miris. Šorīt agri. „Brālīt, brauc mājās. Rūdis un Mirdziņa." Ak, Dievs!

Valdis atslīga smagi pret stenderi, tēvs nomiris, bet jau tajā pat mirklī neturams trūkās uz priekšu, tēvs nomiris, iegāja istabā, redzēja visu nevajadzīgu, tēvs nomiris, atkal iznāca virtuvē, smagi apsēdās pie galda neko neēzdams, cieti pārvilka plaukstu sejai, tēvs nomiris, un tad kā izbrīnējies ieraudzīja, ka tepat iepretīm sēd saimniece, attapās un vaicāja: „Seši, vai seši vēl nav?"

„Ak pulksteni jūs gribat zināt. Pulkstenis ir uz plauktiņa, redzat: pus četri. Vai sešos iet jūsu vilciens?"

„Jā, sešos iet vilciens..." Tēvs nomiris...

„Tad jums vēl daudz laika. Varat paēst pusdienu. Liekat vien savu naudiņu kabatā, un jums viņa būs ļoti vajadzīga. Sataisīšu vēl ceļamaizītes. Ja neapēdī-

siet pats, pārvedīsit brālītim un māsiņai. Viņiem nu būs ļoti grūti: līdz šim laikam papiņš bija dzīvs, nu arī tas viņus atstājis... Ak, Dievs, ak Dievs!"

Bet Valdis nesacīja vairs neko. Viņam vairs nekas nebija sakāms. Viņš tikai zināja, kas viņam jādara pulksten sešos, bet kas tālāk notiks, to viņš nevarēja iedomāties. Viņš tikai nojauta, ka tur būs kautkas baigs un citāds, nekā visa viņa dzīve līdz šim. Taču viņš nedomāja ne vairīties, ne bēgt. Viņš gāja taisni pretīm, gatavs visu izturēt un panest.

4.

No stacijas līdz mājām bija pieci kilometri. Jau bija pāri pusnaktij, kad Valdis kāpa Silāja kalnā, redzēdams vienu gaišu logu.

Tam piegājis klāt, viņš brīdi stāvēja un klausījās, bet istabā nevienu runājam nedzirdēja. Tomēr viņš gribēja sadzirdēt, vai mājinieki paši jau tikuši cauri bēdu sastrēgumam un izdomājuši, ko turpmāk darīt, vai visu gaida no viņa, no vecākā dēla? Viņš gribēja sadzirdēt, vai istabā visas domas vēl nevarīgi ļimst pie vakardienas, kad par visu rūpējās un visu zināja tēvs, kaut arī mirēja gultā gulēdams, vai varbūt jau dažs vārds iestrūklo rītdienā, veldzēdams to bezizejas un izmisuma tuksnesi, kam viņiem jātiek pāri vai kurā viņiem jāiet bojā?

Kaut kur pa kreisi aiz sienmaļa, no loga neredzama, pustumša un asaraini piesarkusi blāzmoja maza petrolejas spuldze. Kāds turpat sēdēja, tumši atēnodamies pretējā sienā. Tad ēna sakustējās, kļuva plašāka, un vecās Lotes, Silāju vienīgās kalpones balss nobažījusies sacīja: „Nu taču vajadzēja būt jau mājās." Bet neviens viņai neatbildēja.

Tad ēna lēni slīdēja uz istabas otru galu, saplakdama un mazinādamās, un vecā Lote pienāca pie loga, ielika seju rūtī, abas rokas katrpus acīm pielikusi brīdi skatījās laukā un atpakaļiedama teica: „Tumšs gan kā akacis, ne kūts galu nevar nomanīt." Un tad klusāk: „Bet likās, it kā aiz loga stāvētu kāds."

Pēc tam atkal viss bija klusu kā pirmīt. Un Valdis nevarēja saredzēt, ar ko vecā Lote bija runājusi.

Tad no istabas kakta iznāca Rūdis, divpadsmit gadu zēns, Valda brālis, bažīgi un tomēr apņēmīgi paskatījās logā, un tūdaļ izgāja pa durvīm otrā istabā, cik varēja novērot, uz ārdurvīm iedams. Valdis gāja viņam pretī.

Vecākais brālis vēl nebija līdz durvīm ticis, kad dzirdēja Rūdi uz lievenēm iznākam. Saredzēt neko nevarēja. Un Rūdis klusām sauca, bailīgi drebošā balsī: „Valdi, vai tu tur esi?"

„Jā, nebaidies, es tas esmu."

Un uz lieveņa kāpnēm viņi sastapās. Valdis cieši un stingri saņēma Rūda roku, lai zēns nejustu brāļa sveicienā neko raudulīgu, un pēc iespējas mierīgā balsī teica: „Gan būs labi. Mēs taču vairs neesam nekādi mazie." Kaut gan viņš jutās pavisam ne tik mierīgs.

Bet Rūdis gribēja sacīt: „Labi, ka tu pārbrauci," un to viņš arī pasacīja, nevarēdams iedomāties nekādu atbildi tam, ko brālis nupat bija teicis, jo Rūdis juta vienīgi to, cik labi, ka Valdis pārbraucis.

(Turpinājums sek s.)

Tad ar tēvu kaut kas...

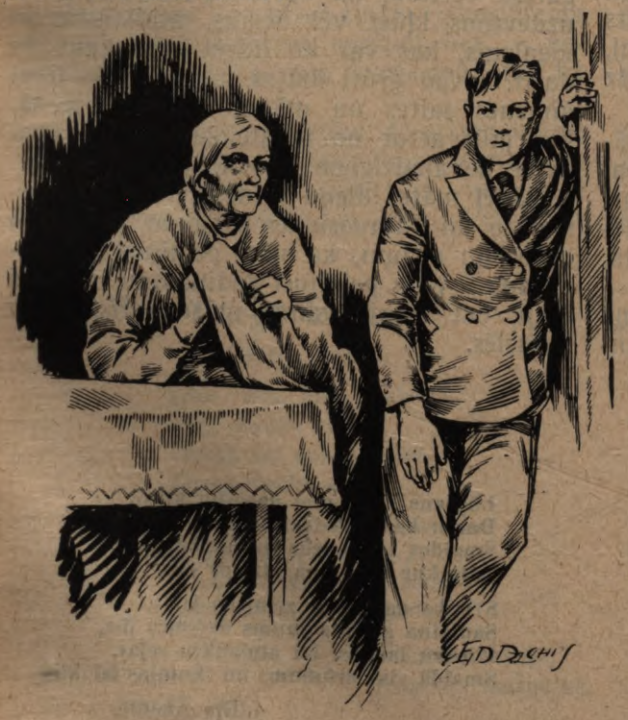

Māti godinot

AUSMA ROGA

To jau visa cilvēce ir nojaudusi, ka cilvēks ar daudz ko var samierināties, vienas neizdevības var atvietot ar citām sekmēm, taču māti viņam nekas nevar atvietot. Un patiesi tā ir vislielākā nelaime, kas kādu bērnu var piemeklēt — proti: zaudēt māti. Vislabākais tēvs, vismīļākā pamāte un vispriekšzīmīgāki nostādītās bāriņu patversmes nevarēs nekad nostāties mātes vietā. Lai arī cik laba un dziedinoša ir mākslīgā saule, īstās saules dzīvinošo siltumu tā nevar dot.

Bērns jau nesūdzas, liekas, pat nesajūt mātes mīlestības trūkumu. Bet tikai tad, kad viņš iziet vai nu no patversmes vai no citu svešu ļaužu aizgādības, viņš sāk apziņāties, skaidri apziņāties, kas viņam visā dzīvē trūcis... Cauri visiem kultūras periodiem, vienalga, vai sieviete tajos būtu bijusi mājas karaliene vai verdzene, mātes tiesības un mīlestība vienmēr stāvējusi augstā vietā.

Ir dabīgi, ka mazs bērns daudz vairāk padots mātei, nekā tēvam. Bet kad bērni pieauguši, arī tad viņu jūtas un saprāts tiecas uz māti. Nav reti tie gadījumi, kur bērnu mīlestība pret māti nonāk līdz dievināšanai.

Tas uzskats, ka bērna dvēsele savā sākumā ir tikai balta, neaprakstīta lapa, uz kuŗas audzinātājs varētu atstāt savus zīmogus pilnīgi pēc savas gribas un vēlēšanās, ir jau savos pamatos apstrīdēts. Nevienam nav tās absolūtās varas pasaulē — mazā bērna dvēseli novirzīt tur, kur viņš to gribētu. Paidagoģika gadu tūkstošiem arvien vēl pret šo problēmu atsitas kā pret nesalaužamu klinti, un spiesta atzīt, ka viņa tomēr — v i s u n e i e s p ē j. Vienīgi mātes vara ir tā lielākā, kas zināmā mērā pakļaudama bērnu mīlestībai un savai gribai, var ietekmēt bērna dvēseles ceļus un viņa raksturu.

Bez tam mātes mīlestībā arvien vēl glabājas kāds cits liels moments, proti — ticība, ka māte nekad savam bērnam negribēs ļaunu. Šī ticība ir ne tik vien ticība mātes labajiem nodomiem un padomiem, bet tā ir arī ticība c i l v ē k a m.

Ticību cilvēkam mēs mūsu dienās tik viegli varam pazaudēt, varam sagraut savu ticību visam, kas labs, bet ticība mātei ir tā klints, kuŗa nav sagraujama.

Cik tālu mēs šodien varam runāt par nopietnām mātēm, kam rūp ģimene un tautas nākotne, tiktālu viņas ir autoritāte un reizē vienīgais mierinātājs gan maziem, gan lieliem. Un grūtos laikos, tad, kad dzīvē vajaga ne tikai materiālo, bet gan arī garīgo vērtību, lai varētu pastāvēt, mātes uzdevums kļūst vēl lielāks, atbildīgāks un vienīgais, kas var ko līdzēt, var kaut ko darīt. Kad grūti klājas, tad dažreiz tikai ģimenes saites un mātes mīlestība ir tā, kas mūs attur no pārsteidzīgiem un savā dzīvē nevajadzīgiem soļiem.

Tādēļ mātes dienu svinēsim visi. Svinēsim to un gatavosimies viņai ar vajadzīgo cieņu un apziņu, ka māte pelnījusi godināšanu. Viņa pelnījusi godināšanu ne tikai ārēji, bet vēl jo vairāk mūsu sirdīs, mūsu dvēselēs.

Atmoda.

Dienas kļūst gaišas no dzīvības stara,
Zeme jau miglainās dūmakās tvan,
Zudusi tumsas un stinguma vara,
Ieskanas strauti, un ūdeņi san.

Atraisās glāstošam dienvidu vējam
Spārni, un pumpuru smaržā tas tvīkst.
Tīrumā auglīgā graudus redz sējam,
Arājam strādājot mugura līkst.

Lūgšana ceļas pret debesīm klusi,
Darbu kad pabeidzis mājup viņš nāk,
Smaidot vēl raugās uz ganību pusi,
Zāle kur samtaina atzaļot sāk.

Svētība gaiša pār zemi šo lejas,
Saulaina gaisma mums dvēselēs līst,
Iziesim laukos, lai atplauktu sejas,
Smaidā viss drūmums un skumjas lai klīst.

Lilija Ābelīte.

Man ir sava māmuliņa,
Kas iecēla saulītē

Kad māmiņas vairs nav

O. MUSTS, Ēveles mazpulkā

Mēs nekad neesam jutušieš tik laimīgi un tik droši kā mātes klēpī, mātes rokās. Kad bijām briesmās, kad mazi būdami sajutām bailes, aizskrējām pie mātes — mātes rokas sargāja mūs. Bijām slimi un cietām sāpes — māte zināja glaudīdama atņemt sāpes. Bijām norūpējušies — neviens tad neprata mūs iepriecināt tā, kā māte.

Cik liela mātes mīlestība, to stāsta mums daudzi notikumi, daudzas dzīves parādības.

Tamdēļ arī mātes mīlestība, no kuŗas mēs smeļamies spēkus, ir liela. Viss īstas mātes mūžs ir viens vienīgs mērķis: darīt savu bērnu laimīgu.

Un ja beigās pār viņas gaŗo mūžu nāk bērna nepateicība un cietsirdība, tad viņa, lai gan pagalam apbēdināta un sagrauzta, tomēr paceļ savas vājās acis, lai piedotu un svētītu.

Kas tā par mīlestību, kaut mēs to saprastu!

Un kad māmiņa jau dus, tā aizmirsta top sirdī un dzīvē. Vai arī tikai tad mēs īsti sākam apjaust viņas mīlestību?

Mazpulku dalībnieki, cienīsim un mīlēsim savas māmuliņas. Neaizmirsīsim tās nekad!

Dārgā kopiņa.

(Mātes dienai.)

Zinu vietu, mīļu skaistu,
Mīļu skaistu vietiņu,
Vasarā tur puķes kaisu,
Ziemā slauku taciņu.

Nedēļas un gadi steidzās
Tālāk paliek bērnība...
Tikai tur, kur kapa kopa
Sirds jūt tevi — māmiņa!

Lība Kacizna,
Pampaļu mazpulkā.

Ērgļu mazpulka dalībniece
EMMA VIĻUMSONS
mirusi š. g. 9. aprīlī. Mīļā piemiņā viņu paturēs 121. Ērgļu mazpulks.

409. Istras mazpulka „Drosme" dalībniece
ŅINA NIĶITINA
mirusi š. g. 19. aprīlī. Viņu mīļā piemiņā paturēs 409. Istras mazpulks „Drosme" un vadītājs.

Mazpulki dolāru zemē

(Beigas)

B. RADZIŅŠ

Studentu-mazpulku dalībnieku putnu mājas Storē

Ceļi Amerikā ir ļoti labi, platas cementētās šosejas, kuŗas aizvijas kā skaista lenta līču loču, pāri mazākām pilsētām uz gaisa tiltiem, cauri tuneļiem klintīs, — labi ceļi jau arī liecina par zemes turību. Šeit arī katram saimniekam savs auto, mēs braucām ar lielu ātrumu un aiz mums sekoja mazpulku automobiļu rinda. Arī mājas skaistas, nokrāsotas, ar labām saimniecības ēkām. Visur redz daudz lauksaimniecības mašīnu. Zemi ar ar traktoriem, bet ir arī skaisti zirgi un sevišķi skaisti lopi. Viss tīrs un kārtīgs, zilās darba drēbēs un lielās salmu cepurēs strādā ļaudis tīrumos.

Iebraucot kādās mājās, pēc izskata panīkušās, mums pretīm iznāca mazs zēns. Pilns pagalms piebrauca ar automobiļiem un kad visi bija izkāpuši, zēns izveda savu vērsēnu. Tas bija netīrs, mazs un slikti kopts, tā kā visi sprieda, nez' vai par to varēšot ieņemt tik daudz, lai atmaksātu bankas izsniegto aizdevumu. Kādās citās mājās redzējām skaistu vērsi, tas piederēja mazai meitenei. Viņa to bija tā pieradinājusi, ka tas klausīja ja to sauca vārdā un izskatījās skaists un apaļš. Otrās mājās diviem dalībniekiem, kad tie gribēja izvest savus vērsēnus, tie izbēga un visi smējās, ka tie jau savus kopējus maz redzējuši. Kādā citā saimniecībā redzējām divus skaistus vēršus un daudzi sprieda, ka šiem laikam piespriedīs pirmo godalgu. Vakarā notika mielasts. Kāds mājturības mazpulks bija klājis galdu, kas bija dekorēts baltzaļām krāsām, uz galda dega sveces, pie sienas mazpulku karogs ar zaļu āboliņa lapu un 4 baltiem H. Amerikā vārdi: galva (prāts), sirds, rokas (darbs) un veselība sakās ar H burtiem un tamdēļ mazpulkus arī sauc par „For eič klubs" (4 H klubi).

Par lielu brīnumu visiem zilo lenti (I godalgu) saņēma mazā meitene. Izdalīja arī vairākas sarkanās (II godalgas) un baltās (III godalgas) lentas. — Tās ir Amerikas karoga krāsas.

Rudenī lielajā izstādē Springfildā notika lopu apskate. Mazpulku dalībnieki gar tiesnešu tribīni, veda garām arī savus

Mazpulku darba grāmatiņas

Apliecība par 3 gadu darba veikšanu mazpulkā

lopus. Godalgoto vērsi nopirka Kimbela viesnīca par 1000 dolāriem un otrā dienā lieliem burtiem avīzēs bija lasāms, ka dabūjamas pusdienas no godalgota vērša.

Kādu citu reizi aizbraucu uz ražojumu apskati. Tā notika kādas baznīcas pagraba stāvā. Zāle bija pārpildīta. Sevišķi skaisti bija meiteņu rokdarbi, nevis izšuvumi, bet gan pašūtas kleitas un veļa. Čaklās šuvējas pašu šūtās kleitās gāja garām kā lielajos modes veikalos. Tur bija arī daudz dažādu cepumu, ka gandrīz palika žēl godalgošanas komisijas, kuŗai visi šie cepumi bija jānogaršo. Trīs mazpulku dalībnieces uz skatuves rādīja kā piegriež un šuj drēbes. Tad sekoja pašu sacerēto dzeju un dziesmu priekšnesumi.

Visi izstādītie ražojumi bija ļoti skaisti sakārtoti. Katrs mazpulks centās, lai viņu novietņi būtu skaistāki, ar labāku gaumi iekārtoti. Katrs apmeklētājs varēja ņemt dalību balsošanā, kuŗam mazpulkam piešķirt balvu par skaistāko novietni.

Kādu citu reizi man bija izdevība apbraukāt mājas izdaiļošanas mazpulku dalībnieces. Vecāki bija atļāvuši pārveidot vienu no istabām. Tās nofotogrāfēja pirms pārveidošanas, tad pēc lietpratēju norādījumiem pārkārtoja mēbeles, izremontēja, izgatavoja piemērotus rokdarbus un pēc noteikta laika godalgošanas komisija tās apskatīja un nofotografēja. Šīs pārveidotās istabas nāca skatīties kaimiņi un tā daudzi mācījās kā patīkamāk iekārtot dzīvi uz laukiem.

Stores lauksaimniecības augstskolā Ko-

Gaļas vēršu audzētājs

nedikutas štatā mazpulku dalībniekiem, kuŗi nodarbojas ar putnkopību, nodotas sevišķas vistu kūtis. Viņi kopj savas vistas un ar ienākumiem sedz savus studiju izdevumus.

Amerikā arī mazpulki stipri speciālizējušies, daudzi putnkopības mazpulku dalībnieki perina tikai cāļus inkubatoros un tos pārdod, paši nenodarbodamies ar vistu audzēšanu. Citi nepūlās ar perināšanu, bet pērk gatavus cāļus un tos audzē.

Amerikas mazpulkos, lai kārtīgi iepazītos ar kādu lauksaimniecības nozari, tanī jānostrādā 3—4 gadi, pie kam ar katru gadu darbs paliek gŗūtāks. Katram gadam izdoti sevišķi mācību vadoņi, ar speciālu programmu, un pēc tam, kad viss darbs veikts, mazpulku dalībnieki saņem attiecīgu diplomu — apliecību.

Nēģeru mazpulka dalībnieks

Mazpulka cāļu audzētava

Visu Amerikas mazpulku pārstāvji

Izbraukumā

10 zēni Goševā pirms 15 gadiem nodibināja pirmo putnkopības mazpulku ar 450 vistām pirmā gadā. Pēc tris gadiem viņiem bija 648 putni un tie nopelnīja kopā 7561,80 dolārus. Pēc divpadsmit gadiem divi no šiem zēniem jau bija saimnieki, tris strādāja vecāku saimniecībās. Viens studēja lauksaimniecību, viens bij muižas pārvaldnieks, viens mazpulku inspektors, viens strādāja fabrikā un desmitais studēja inženierzinātnes. Astoņiem vēl bija sakars ar zemi un tagad daudz citi zēni ir sekojuši viņu piemēram un audzē putnus.

Kādā saimniecībā Konektikutā, kur bija 12 govis 1922. gadā kāds mazpulka dalībnieks sāka audzēt tīrasiņu sugas telītes. Tagad šinīs mājās ir 32 lopi, no kuŗiem 21 ir tīrasiņu. 1923. gadā katra govs caurmērā ražoja 2750 kg, tagad 4550 kg.

Springfildā Masačuzetas štatā dzīvo lielais papīru rūpnieks H. A. Mozes, kuŗš ļoti daudz darījis mazpulku kustības veicināšanai. Katru gadu Springfildā notiek Austrumu štatu liela lauksaimniecības izstāde, kuŗā Mozes lūdz ciemos līdumniekus no visiem štatiem un kur notiek sevišķu godalgu izcīnīšana. Dalībnieki dzīvo nometnē, pa dienu viņi iepazīstas ar izstādi, pēc tam pārspriež savus iespaidus un dažādi speciālisti viņus iepazīstina ar jauninājumiem lauksaimniecībā.

Kad apmeklēju šo izstādi, vakarā visa nometne salasījās ap ugunskuru. Kāds kovbojs no Teksasa rādīja savus trikus lasso mešanā. Nēģeri no dienvidiem dziedāja savas brīnišķās dziesmas, citi stāstīja par Ohaio un Mičigana plašajiem kviešu laukiem, par Kalifornijas mūžīgiem dārziem un tad arī man bija jāstāsta, kā mēs dzīvojam un strādājam Latvijā.

Jaunais Fords — nākošais līdumnieks

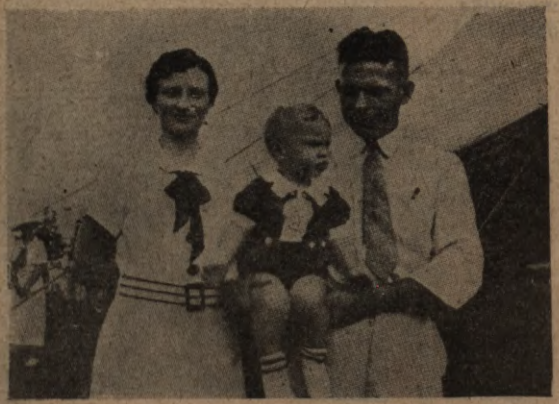

Vašingtonā, Amerikas galvas pilsētā lielas, platas, kokiem apstādītas ielas, skaisti pieminekļi un balta marmora valdības ēkas. Ari Zemkopības ministrija atrodas milzīgā baltā marmora ēkā un aiz tās mazāka agronomiskās palīdzības pārvaldes ēka. Mazpulku nodaļā četri direktori. Direktors R. Turners man stāstīja, ka viņš pārzin

Savas gotiņas

Pašas iekārtotā istabā

12 štatu mazpulkus un kā viņš savu darbu vada un no viņa arī saņēmu dažas fotografijas, kuŗas šeit redzat.

Amerikā mazpulki ir veca organizācija, ar noteiktu sistemu un skaidri redzamiem lieliem panākumiem.

Bet mazpulki ir palīdzējuši ne tikai nostādīt labāk lauku saimniecības, bet ir arī neskaitamos gadījumos palīdzējuši rast laimi dzīvē.

Fords Mercers Oklahomas štata līdumnieks nemaz nezināja, cik labi viņš patika Francei Smit. Kad viņi 1925. gadā bija izraudzīti piedalīties Amerikas mazpulku dalībnieku sanāksmē, viņš brīnījās, ka France Smit saņēma H. Mozes godalgu. Tā bija pirmā dalībniece, kas to saņēma. Tad viņi abi aizgāja studēt, dažreiz arī satikās. 1927. g. valsts mazpulku nometnē Vašingtonā viņi tikai saprata, cik ļoti abi viens otru mīl. Tagad viņi precējušies, Mercers ir mazpulku inspektors un viņi abi tic, ka viņu dēls būs līdumnieks.

1935. gadā salaulāja Čarli Gudrīnu no Ņujorkas ar Palmu Hansen no Ņuorleanas un viņu kāzās viss bijis dekorēts baltzaļās mazpulku krāsās.

1928. g. Memfisā Čarlis kā līdumnieks aizveda uz izstādi 23 liellopus, kur viņš satika Palmu, kuŗa bija Visconsina štata labākā mazpulka dalībniece — slaucēja. Čarlis viņu uzaicināja uz kino. Palma gan teica, ka viņai vakarā jau jāaizbrauc, bet tomēr palika. Pēc tam viņi sarakstījās, jo ceļš no Viskonsinas līdz Ņujorkai ir daudz tūkstošu kilometru garš.

Čarlis palīdzēja tēvam labi nostādīt lopkopību un pēc kāzām viņš pārņēma tēva saimniecību, kur abi audzē brūnos švices lopus.

Visi mazpulku dalībnieki un vadītāji, kuŗus satiku, ar sajūsmu runāja un rādīja savu darbu; viņi to nedara tikai savā labā, bet viņiem gandarījumu dod apziņa, ka viņi strādā savas valsts skaistākai, labākai un laimīgākai nākotnei.

Arī Amerikā grāmatvedību noslēgt nav viegli

Mājas apstādījumu iekārta

H. KALMIŅŠ

Čaukstene (Sedum) — krāšņs augs

Ar atsevišķas lauku sētas dzīvi un tajā mītošo garu mēs iepazīstamies speŗot pirmo soli pa iebraucamo ceļu. Ja tas labi grantēts un pietiekoši plats, mūs pārņem patīkama sajūta. Augļu koku stādījumi gar ceļa malām vairo patīkamo iespaidu, kas kāpinājumu iegūst pavasarī — ziedu laikā un rudenī — sārto augļu briedumā. Tāpēc ir labi, ja mājas iebraucamais ceļš virzīts caur dārzu, vai vismaz gar to. Lietderīgi ievadīts iebraucamais ceļš ir tad, ja tas virzīts gar dzīvojamās mājas vienu galu un tuvāk galvenām saimniecības ēkām, bet nevis pret dzīvojamās mājas vidu, kur piemērota vieta košuma dārzam (sk. 212. lp.).

Nepieciešams katrā lauku mājā ir kokiem apstādīts laukumiņš pajūgu novietošanai. Tur jābūt arī slitai. Aiz slitas vietas, dzīvojamās mājas un saimniecības ēku ierobežots, atklājas pagalms. Iebraucamais ceļš izbeidzas pagalmā, apmesdams stūrainu loku gar stalli un ratnīcu, šķūni, kūti, tad tālāk gar pagrabu (klēti) un pie dzīvojamās mājas gala atkal savienojas, loku noslēdzot. Arī šai iebraucamā ceļa daļai jābūt labi grantētai. Salīdzinot ar lielceļu, iebraucamam ceļam jābūt labākam, lai arī pēc lietus te nekur nebūtu peļķu un dubļu. Grantējumam, sākot ar lielceļu, jābūt vismaz 2 m platā joslā. Pagalma vidū izveidojas brīvs laukums, kurā, atkarībā no tā lieluma, stādām vienu vai divas koku rindas: liepas, kļavas, ozolus 5 m vienu no otra, lai vajadzības gadījumā pa koku apakšu varētu izbraukt ar pajūgu. Koku rinda no ēkām jānovieto 5 m attālu, lai netraucētu braukšanā. Pārējā pagalma daļā un zem kokiem ļaujam augt mauriņam. Koku pudurs pagalmā palīdz ieturēt braukšanas virzienus un, kokiem pieaugot, varbūtēja ugunsgrēka gadījumā aizkavēs strauju liesmu pārnešanu uz citām ēkām. Tā iekārtotā pagalmā tad nu vairs nav vietas dažādiem sasviestiem (bieži nemaz nevajadzīgiem) priekšmetiem, malkas un žagaru kaudzēm. Tās novietojamas atsevišķā laukumā pie malkas nojumes. Tā uzposts pagalms būs labākā liecība ļaudīm, kas pa to staigā.

Armerija (Armeria) — zemi sedzošs ziedaugs sausām vietām

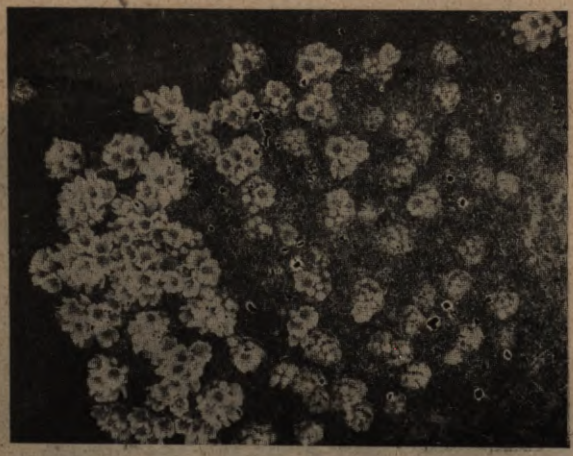

Savs ierobežots dārziņš nepieciešams mājputniem un savs aplociņš cūkām ar dažu koku stādījumu paēnai.

Mājas apstādījumu kodols ir košuma dārzs, novietots savrup un paslēpts svešnieka ziņkārīgam skatam, cieši piekļāvies dzīvojamām telpām. Parasti tas būs nevis pagalma, bet dārza pusē, pēc debess pusēm — rītos, dienvidos un vakaros. Ceļi un celiņi košuma dārzā ir sveša sastāvdaļa. Tie nekā daiļa dārzam nedod, vienīgi sagraiza telpu, no kā jāizvairās. Tālab ceļi jāriko tikai biežas satiksmes ivetās, kur mauriņu izmītu. Celiņš ar-

vien saistās ar atpūtas laukumiņu, kurā novietots sols. Ir patīkami, ja tas atrodas zem koka vai lielu krūmu paēnā — būs patīkams patvērums saules tveicē. Košuma dārzu no pagalma, ogu un augļu dārza jānorobežo ar ziedu krūmu stādījumiem, kuŗus kārto joslās. Kuplāka, bagātīgāka izskata dēļ krūmus stāda divās rindās: lielus krūmus (ceriņus, jasmiņus) 1,5—2 m attālu stādu no stāda novieto pie mājas (joslu sākumā) un košuma dārza stūŗos (tad izveidojas paplašinājumi); mazos krūmus (sniega oga, smalkziedainais jasmins, spirejas, brīvdabas rozes) 1—1,2 m attālu stādu no stāda un rindu no rindas novieto pašās joslās. Nevienādais krūmu augums (lielāki un mazāki) košuma dārza joslu stādījumos rada dažādību, kas ļoti vēlama. To vairo arī dažādo krūmu sugu ziedēšanas laiks, ziedu krāsa, smarža, jo visi krūmi nezied vienā laikā. Lielākā dārziņā kādā stūrī var novietot skuju koku kopu vai nu vienas sugas (parastā egle) vai arī dažādu sugu un līdz ar to dažāda auguma skuju kokus. Stādot kopā dažāda auguma kokus, lielākos novieto aizmugurē, mazākos (dzīvības kokus, paegļus) priekšā.

Jaunā košuma dārzā galvenās puķes ir ziemcietes, kuŗas novieto 2—4 m platās joslās košuma dārza saulainās pusēs gar krūmu stādījumu vai arī gar mājas sienu. Košuma dārza ēnainākās vietās jāstāda liela auguma ziemcietes, piem. ziemas saulespuķes (Rudbeckia) vai arī tādas, kas panes ēnu, piem. flokšus, novietojot atsevišķās apaļās dobēs (1 m caurmērā). Stiprāk apēnotās vietās var stādīt skaistus lapaugus, kā melnās papardes un funkijas (Hosta). Lielajās ziemciešu dobēs augus kārto trīs joslās: augstākās — ziemas saules puķes, bruņinieku piešus, saules līgavu (Helenium) aizmugurē (pie mājas sienas vai krūmu stādījuma); vidēji augstās — flokši, dārza vijgrieži (Astilbe), kurpītes, ziemas lupīnes, zobenājus (Iris) vidējā joslā, bet zemos augus kā gailenes (Primula), neaizmirsteles, Alpu asteres, čaukstenes (Sedum) dobes apmalē (mauriņa pusē).

Augstās ziemcietes stāda vienā rindā 60 cm stādu no stāda un tikpat tālu no mājas sienas vai krūmu joslas malas; vidēji augstās vismaz 2 rindās 40—50 cm stādu no stāda un tikpat rindu no rindas, bet zemās dobju apmalēs arī 2 rindās 20—25 cm stādu no stāda un tikpat rindu no rindas. Starp krūmu joslu un puķu dobi zemē jāierok apmēram 70 cm plata jumta papes sloksne. Tā pasargās ziemciešu dobi no krūmu saknēm.

Aiz košuma dārza tūliņ sākas augļu un ogu dārzs, bet visus apstādījumus un ēkas ietver lielā vienībā ārējais robežstādījums (liepas, kļavas, pīlādži, bērzi), kas ziemeļos un vakaros pastiprināts ar egļu joslu, bet

Gailenes (Primula acaulis) agra pavasara — ziedētājas

Alpu asteres (Aster alpinus) — maza auguma ziemcietes

dienvidos starp retiem kokiem kupli zaļo lazdas. Tāda apstādījumu iekārta iespējama katrā lauku sētā. Katrs svešnieks, mūsu zemi apmeklēdams, tad redzētu, ka te, savrūp no citiem, starp kokiem un labības laukiem atrodas latviešu zemnieku mītne, īpatna un savdabīgi daiļa lauku sēta, kādas neatrast nekur citur visā pasaulē.

Mājas apstādījumu iekārtas schēmāts

Iebraucamo ceļu pie lielceļa iezīmē divi liela auguma koki (ozoli, kastāņi), bet gar ceļa abām malām skābo ķiršu stādījumi. No tiem pa kreisi plūmes, pa labi ābeles un bumbieres. Pajūgu novietojamais laukums un malkas dārzs apstādīts bērziem. Pagalmā liepu pudurs, pie staļļa — osis. Laukumā starp košuma dārzu, klēti un pirti liela auguma koks (ozols, kastānis, skabardis — Fagus silvatica). Zem tā krūmu joslas iežogots mazbērnu rotaļu laukums. Košuma dārza rītu stūrī skuju koku kopa (D). Balkona dienvidus stūrī atpūtas laukuma malā īpatnēja auguma koks (sēru vītols, baltā akaciia). A — ziemciešu dobes; B — vasaras puķu dobes; C — dižciltīgo rožu dobe. No atpūtas laukuma pa labi ar pārtraukfām linijām iezīmēts zāļāja ceļš (E) uz dārzu.

Mērogs: 1:1500

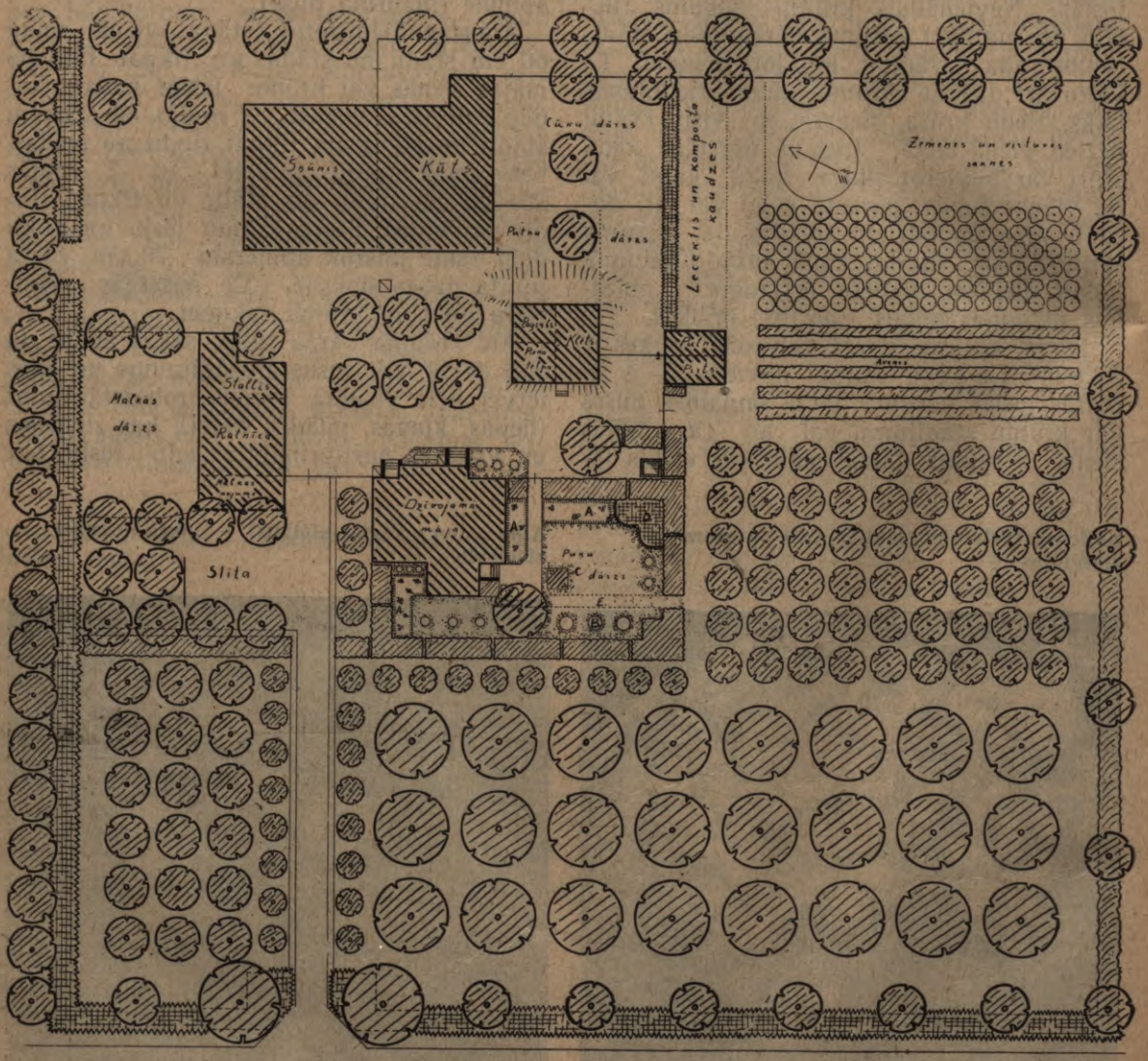

Skalbju (kalmju) apakšzemes stumbru (Rhizoma calami aromatici) ievākšana

R. JĀKOBSONS, T. L. M. drogu noliktavas pārzinis

Skalbes (Acorus calamus L), ilggadīgi lakstu augi, bieži sastopamas dīķos, ezeros, upēs u. c. seklos ūdeņos.

Lapas zobenveidīgas līdz 1 m garas un 3 cm platas. Spārnlapas daudz garākas par cilindrisko ziedu vālīti. Skalbes zied jūnija un jūlija mēnešos ar zaļgani dzeltēniem ziediem.

Apakšzemes stublāji guļoši, ieapaļi — saspiesti līdz 50 cm gari un 3 cm resni, zaroti, ārējā miza iezaļgana vai brūngana, vidus balts. No zemes stumbra uz apakšu aug daudzas sīkas saknītes, bet uz augšu lapas, sevišķi no galiem. Zemes stumbru arī aptver lapas (pārveidotas).

Zemes stumbri ievācami agri pavasarī, tiklīdz nokrītās ūdeņi, iekams stumbri nav sākuši dzīt lapas un jaunās saknes, vai arī vēlu rudenī.

Zemes stumbrus no ūdens parasti izvelk ar ķekša palīdzību. Pēc izvilkšanas stumbrus noskalo no dūņām, citiem ūdens augiem un ūdens dzīvnieciņiem. Pēc noskalošanas zemes stumbrus atbrīvo no smalkām saknītēm. Tas agrā pavasarī sevišķas grūtības nerada, jo daļa mazo saknīšu ir nopuvušas, Tīrīšanu var izdarrīt ļar sukas un naža palīdzību. Pēc rūpīgas noskalošanas zemes stumbrus sagriež 10—15 cm garos gabalos un vienreiz gareniski. Pēc tam drogu žāvē mērenā siltumā līdz 30° C. Ja temperātūra ir zema, tad zemes stumbri lēni žūst un var sākt pelēt. Cena par kg Ls 0,35 līdz Ls 0,45.

Mizotie skalbju apakšzemes stumbri (Rhizoma calami aromat. mundat.). Pēc zemes stumbra noskalošanas un sagriešanas 10—15 cm garos gabalos, tos rūpīgi nomizo, tā lai pie stumbriem nepaliktu nenomizotas vietas un pēc žāvēšanas droga būtu pilnīgi balta. Nomizotos stumbrus, lai tie labāki žūtu, ieteicams reiz gareniski pārgriezt.

Laba droga: bāli-iedzeltenas krāsas, arōmatiska. Cena par kg Ls 0,60—0,70.

Zemes stumbri iežūst 3,5 : 1. Drogu pārsūta tīros maisos vai koka kastēs.

Skalbju zemes stumbru ievācējiem jāaizrāda, kā līdzīgos apstākļos un pēc izskata sastopami vēl citi augi, bet to zemes stumbri nav arōmatiski, gaiši-dzelteniem ziediem Iris pseidacorus L., dzelteno ezerrožu Nuphar luteum resnie apakšzemes stumbri, u. c.

Balto panātru, balto nātru, medeņu ziedi (Flores Lamii albi). Savvaļas augs 30—50 cm augsts, ļoti bieži sastopams gar sētmalām, dārzos u. c. Ziedi iedzelteni — balti. Jāievāc tikai iedzelteni baltais ziedu vainags. Ievākšana izdarāma vislabāki vasaras sākumā. Tādai drogai labāka smarša un gaišāka krāsa. Lai ievāktu labu drogu, tad ziedi jāievāc saulainā, sausā dienā, ātri jāizžāvē: žāvējot tie jāizklāj ļoti plānā kārtā. Labai drogai jābūt baltai vai mazliet iedzeltenai ar arōmatisku smaršu, bet nekādā gadījumā tumši pelēkā krāsā. Droga uzglabājama slēgtos traukos. Pārsūta papīra vai koka kastiņās.

Cena par kg Ls 7,——8,—.

Kā iekārtot ārstniecības augu žāvēšanu

J. KIRŠTEINE, L. U. lauksaimniecības fakultātes instruktore.

Pienācis pavasaris un drīz sāksies ārstniecības augu ievākšana. Lai dabūtu labu drogu, jārūpējās netik vien par to, ka augi un to daļas tiktu ievākti īstā laikā un pie ievākšanas ievērota vajadzīgā tīrība, bet arī par to, ka tie tiktu kārtīgi i z ž ā v ē t i. Jāgādā arī, lai drogu ražošana iznāktu iespējami l ē t a, ka cienīgi varam sacensties ar citu zemju ārstniecības augu ievācējiem. Ārstniecības augi, kā zināms, jāžāvē ēnā. Žāvēšanu var iekārtot dzīvojamo ēku bēniņos, klētsaugšās vai arī citās līdzīgās telpās. Ja pieietama augļu vai labības kalte, var izžāvēt arī tur. Tik te drogu ražošana sadārdzināsies par tik, par cik izmaksās kurināmais.

Saulē ārstniecības augus žāvēt nedrīkst, jo saules stari, kas gan nepieciešami augošiem augiem, ir kaitīgi noplūktiem. Lapas, ziedi un citas augu daļas saulē žūstot zaudē savu skaisto dabīgo krāsu un ārstniecībai noderīgās sastāvdaļas.

Augus žāvēšanai parasti novieto uz drēbes vai stiepuļu pinumu pārvilktiem rāmjiem. Var tos novietot arī tieši uz grīdas, vai uz caurumotas skārda plāksnes, ja augus žāvē kaltē. Bet tā kā šādas labierīcības augu žāvēšanai, kā ar drēbi vai stiepuļu pinumu pārvilkti rāmji, līdzena tīra grīda bēniņos vai klētsaugšā, vai arī labības augļu kalte, ne katram iesācējam būs pieietamas, tad dažkārt jāmēģina izlīdzēties citādi. Katrās mājās, pie labas gribas, varēs atrast kādu telpu, kur izžāvēt savāktos ārstniecības augus. Bēniņos un klētsaugšās grīdas gan pa lielākai daļai ir nelīdzenas un šķirbainas. Bet vajadzības gadījumā ar tādām neērtībām var samierināties, ja tik vien telpu, augu savākšanas laikā, var uzturēt tīru no putekļiem un gružiem. Nelīdzeno un šķirbaino grīdu var izklāt ar paklājiem un uz tiem nobērt žāvējamos augus. Lai žāvēšana neprasītu lielus izdevumus, p a k l ā j u s ieteicams pagatavot no p a p ī r a. Šim nolūkam labi noder parastais brūnais vai pelēkais ietinamais papīrs. Kilograms (10—15 loksnes) šāda papīra maksā

Zem papīra uz gružainas grīdas palīek dēļus vai nomaļus

ap 50 sant. Jāņem biezākais, jo tas ilgāk iztura. Katra loksne ir ap 100 cm gara un ap 80 cm plata. Uz tās var novietot žāvēšanai tikpat daudz augu, kā uz līdzīga lieluma rāmja. Lai darbs labāki veiktos augus uzberot uz papīriem un pēc izžāvēšanas tos savācot, papīra loksnes nedrīkst būt ne pārāk mazas, ne arī nevajadzīgi lielas. Uzbēršanai labāk lielas loksnes, bet savākšanai nē, kādēļ tās jāņem darbam piemērota lieluma. Viena ietinamā papīrā loksne ir par mazu. Bet kad salīmē divas kopā, tad iznāk tik liela, ka vēl ir itin parocīgi ar to rīkoties augus savācot. Papīra loksnes pa divi kopā var salīmēt ar galdnieka līmi vai klīsteri. Sagatavotas papīra loksnes, kas nu ir ap 160 cm garas un ap 100 cm platas, izklāj uz grīdas vienu pie otras un tā dabū lielāku vai mazāku, cik lielu kuŗu reiz vajadzīgs, vai cik telpa atļauj, papīra paklāju. Nu visas šķirbas un caurumi grīdā, kur varētu sabirt žāvējamie augi, izņemot staigāšanai atstātās ta-

Papīrus var klāt tieši uz šķirbainas grīdas

ciņas, ir aizklāti. Lai uz papīra paklājiem uzbērtie augi nebirtu no tiem nost, lai caurvējš neceltu paklājus uz augšu un uz tiem uzbērtie augi neizbārstītos, uz papīra paklāju malām un galos jānoliek kantaini koki piem. latiņas vai kārtiņas, kuŗām viena puse aptēsta, lai neveļas. Tā kā žūstot augi šad tad jāaplūko un jāapgroza, papīra loksnes jāizklāj tā, ka žūstošiem augiem varētu ērti piekļūt klāt, nekāpjot ne papīriem ne augiem virsū ar kājām.

Te vēl jāaizrāda, ka uz papīra paklājiem augi žūst ātrāk un labāk, nekā uzbērti tieši uz grīdas vai drēbes paklāja. Un kad augi ir izžuvuši, arī savākt tos no papīriem ir ērti. Saņem tik katru loksni rokās, pa diviem stūriem katrā un saber izžuvušos augus kastē vai citur, kur vajadzīgs, pie kam tie netiek ne salauzīti ne saburzīti, kā tas būtu, ja augus grābtu rokām.

Gan liekās, ka tādi papīra paklāji ārstniecības augu žāvēšanai nebūtu pietiekoši izturīgi, bet tā nebūt nav. Saudzīgi ar tiem rīkojoties, papīra paklāji var kalpot gadiem ilgi. Papīra paklāji, kauču tie nolietotos vienā gadā, tomēr izmaksās lētāk par kuŗu katru, pat no visvienkāršākās drēbes pagatavotu paklāju, nemaz nerunājot par rāmjiem, pārvilktiem ar drēbi vai stiepuļu pinumu. Ja papīrs kādā vietā ieplīst, to var salāpīt tikpat labi, kā drēbi, uzlīmējot plīsuma vietai vai caurumam attiecīga lieluma papīra strēmeli.

Papīri jāuzglabā satīti ruļļos. Locīt tos nav ieteicams, jo locījuma vietā papīrs plīst. Kad visi savāktie augi izžāvēti un papīri ilgāku laiku lietošanai nebūs vajadzīgi, tad satin tos ruļļos, ruļļus sasien ar aukliņām un noliek pie malas. Tā rīkojoties ārstniecības augu žāvēšana neprasīs no ievācējiem lielus izdevumus, un drogu ražošana iznāks lēta.

Apdrukātus papīrus, kā laikrakstus, žurnālus, ārstniecības augu žāvēšanai nedrīkst lietot, jo drukas krāsa ir kaitīga.

Herbārijs

J. KAĶĪTIS, Jāņavārtu mazpulka vadītājs

Augu vākšana herbārijam (no latiņu vārda „herba" — zāle) daudziem „Mazpulka" lasītājiem būs jau pazīstama. Vienam otram būs jau savs „herbārijs" — burtnīca ar tajā ielīmētiem nospiestiem augu ziediem vai lapām, retāk — veseliem augiem un dažām trūcīgām atzīmēm par augu. Jaunais dabas pētnieks apriecājas par savu darbu, parāda to skolotājam vai biedriem, bet tad „herbārijs" tiek noglabāts plauktā un... bieži vien aizmirsts. Saprotams, ka šādos gadījumos herbārija sastādīšanai patērētais darbs un pūles ir bijušas gandrīz veltīgas un neattaisno mērķi. Augu vācējam nav bijis pārliecības un izpratnes par uzsāktā darba nozīmi un svarīgumu, vai arī trūcis aizrādījumu par darba tehnisko pusi.

Herbārizēšanas darbam piešķirama liela nozīme audzināšanā. Ievācot augus pastaigās un ekskursijās, jaunatne nāk tiešos sakaros ar dzīvo dabu un iepazīstas ar tās parādībām un likumiem. Augus noteicot, nospiežot (žāvējot) un montējot herbārijā darba darītāji radinās novērot un patstāvīgi domāt. Šīs īpašības nepieciešamas katrā darbā, katrā arodā.

Mazpulku dalībniekiem labi jāpazīst visa augu valsts. Viņiem jāprot atšķirt derīgie augi no nezālēm, jāzina, kādi augi sastopami tuvākā apkaimē, šo augu savstarpējās attiecības, dzīves noteikumi un t. t. Pirmais praktiskais solis šai virzienā — herbārizēšana. Lai darbs būtu lietderīgs, arvien jāparedz noteikts mērķis, piem. savākt tuvējā apkārtnē sastopamo veseļošanās augu, lauku nezāļu, medus augu vai citādus herbārijus. Šādi herbāriji var būt arī par sacensības uzdevumiem mazpulka dalībnieku vidū, īpaši tajos mazpulkos, kur zemes trūkuma vai citu apstākļu dēļ dalībnieki aizkavēti visā pilnībā veikt sacensības kultūras.

Augšminēto herbāriju sastādīšana neprasa daudz laika, nedz arī līdzekļus. Somā jāņem līdz nedaudz labas gribas un darba mīlestības, tad sekmes garantētas!

Stādu vācējam — iesācējam jāiegādājas vispirms daži piederumi augu ievākšanai, noteikšanai un žāvēšanai. No tiem nepieciešamākie:

1) Papes vāki augu ievākšanai. Tos pagatavo no diviem vienāda lieluma pabiezas papes gabaliem (40 cm × 28 cm), izgriežot tajos četrus iegarēnus caurumus, kā tas redzams 1. zīm., un ievelk caur tiem pagaŗu jostu vai siksnu. Pirms ekskursijas papē (mapē) ievieto papīri augu nospiešanai — vecas avīzes, filtra vai sūcamo papīru. 2) Kabatas nazis, 3) piezīmju burtnīca ar zīmuli, 4) augu noteicējs, 5) kabatas lupa un 6) metalla preses vai koka rāmīši (pašu pagatavoti) (skat. 2. zīm.) augu nospiešanai (žāvēšanai). Tuvākās ekskursijās pēdējos var izlietot arī augu ievākšanai. Attālākās ekskursijās, saprotams, nepieciešama arī apvidus sīka karte.

Augu vācējam, kuŗa nolūks vispusīgi iepazīties ar tuvējās apkaimes stādu valsti — herbārizēšana jāuzsāk jau agrā pavasarī. T. s. „pavasaŗa augi" ātri pārzied, viņu vietu ieņem citi un ar katru dienu to skaits top lielāks. Tiklīdz sniegs nokusis, augu vācējam uzcītīgi jāapstaigā tīrumi, pļavas, meži, gravas, upju un ezeru krastmalas. Lai ievāktu tiešām visus zināmās apkārtnes augus, pēc iespējas biežāk jāapstaigā jau agrāk apmeklētās vietas. Katram apzinīgam herbārizētājam jācenšas iespējami pilnīgāk reprezentēt savā herbārijā ikvienu atsevišķu augu ar visām tā daļām. No lakstaugiem jāņem vidēji attīstījušies stādi ar sakni (pazemes stumbru, sīpolu, gumiem), stublāju, lapām un ziediem, pie kam no sīkākiem augiem ievācami vairāki eksemplāri. Koki un krūmi, kuŗi zied bezlapu stāvoklī, ievācami divos paņēmienos, zariņi ar ziedu spurdzēm agrā pavasarī (lazda, alksnis, daži vītoli), bet vēlāk vasarā — pilnīgi attīstījušās lapas un augļi (no tā paša koka vai krūma, nò kuŗa ievākti ziedi). No pārējiem kokiem un krūmiem ievācami zariņi ziedēšanas laikā, kopā ar lapām. Ievācot nepazīstamus augus, tie katrā ziņā jāsanumuro, atzīmējot piezīmju burtnīcā par ievākto augu sīkas ziņas. Vispārīgi, pie augu ievākšanas tūliņ sīki jāatzīmē burtnīcā sekošais:

1) kad stāds ievākts (diena, mēnesis, gads);

2) kur ievākts (apriņķis, pagasts, mājas);

3) augsnes raksturojums (smilšu kāpās, māla zemē un t. t.);

4) kādu augu sabiedrībā (miežu laukā, rudzos, egļu mežā, kūdras purvā u. t. t.);

5) kādā vairumā stāds sastopams (ļoti bieži, reti, ļoti reti, atsevišķi eksemplāri).

Visas ziņas jāieraksta tūliņ uz vietas, ekskursijā. Atmiņai nekad nedrīkst paļauties!

Ievāktie augi ievietojami līdzpaņemtā mapē vai rāmīšos, avīžu lapu starpā. Atgriežoties no ekskursijas nekavējoši jāķeras pie stādu apstrādāšanas. Koši attīstītiem augiem jāizgriež dažas lielākās un mazāk nozīmīgās lapas ar dažiem ziediem, kuŗi traucētu auga ievietošanu žāvējamā papīrī. No pārāk lieliem augiem žāvē tikai raksturīgākās daļas — ziedu vasas ar lapām un daļu stublāja, iepriekš gan pāršķeļot to gareniski uz pusēm. Gadījumā, ja augs tikai nedaudz pārsniedz žāvējamā papīra lielumu, galotne jāpārliec leņķveidīgi, līdz ar blakus sazarojumiem. Stādupa zemes stumbri, gumi un sīpoli ilgi uztur dzīvības spēju un gausi izžūst. Tamdēļ pirms žāvēšanas ieteicams tos paturēt dažus mirklus vārošā ūdenī vai vismaz iešķelt.

Augu ievietošanu žāvējamā papīrī izdara sekojošā kārtā: uz 3—4 lapām (vecām avīzēm) sausa papīra liek augu un pārklāj to ar 3—6 citām lapām; iepriekšējam virsū

1. zīm.

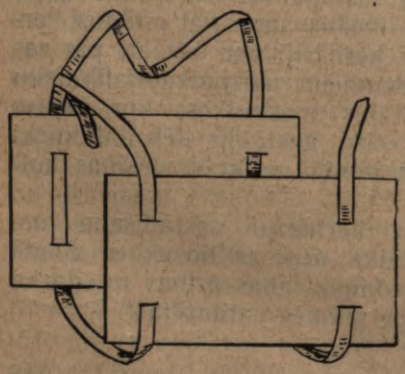

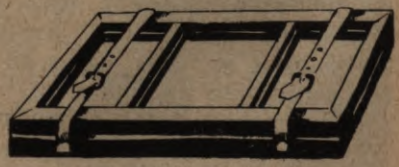

2. zīm.

liek nākošo augu, tad papīri un atkal stādu, līdz ievietoti visi savāktie augi vai arī stādu sainis sasniedzis apm. 20 cm lielu biezumu. Augu saiņi jānosloga, uzliekot virsū dēlīti ar 3—5 ķieģeliem. Augi labāk žūst, ja saiņus ievieto metalla presēs vai šim nolūkam pagatavotos rāmīšos, savelkot tos ar saiti un izkaŗot sausos bēniņos (kur caurvējš) vai pie remdenas krāsns. Pēc 10—20 stundu ilgas nospiešanas stādi jāpārliek citā, sausā papīrī. Tagad augi jau apvītuši un jāpabeidz viņu izveidošana — sakļāvušos lapu un ziedu izlabošana, lietojot šim nolūkam irbulī iespraustu adatu. Pārliktie augi no jauna jāapsloga apm. 15 stundas, pēc kam atkal jāpārliek sausā papīrī. Šis darbs jāatkārto un jāturpina tik ilgi, līdz augi izžuvuši. Parasti jau pēc trešās pārlikšanas daži stādi būs jau izžuvuši. Tie izņemami un novietojami atsevišķos saiņos. Mitrais papīrs jāizžāvē. To var lietot turpmākai augu žāvēšanai.

Daudz raižu iesācējam radīsies pie ziedu dabīgās krāsas uzturēšanas, jo daži ziedi arvienu „izbālēs". Labi uzglabājas (žūstot) dzeltēnā krāsa, vājāk zilā un rozā. Lai kautcik uzpaturētu ziedi savu dabīgo krāsu — jācenšas augus izžāvēt pēc iespējas ātrāk. To panāk, ja augus žāvē sausā, labi vēdināmā telpā un biežāk tos pārliek sausā papīrī.

Stādu noteikšana (nosaukuma atrašana) vislabāk izdarāma jau ekskursijās pēc īpašām grāmatām — augu noteicējiem. Ieteicams agr. J. Bitcka „Latvijas augu noteicējs". Izžuvušu augu noteikšana saistīta ar lielākām pūlēm un iesācējiem pat neiespējama.

Izžuvušus augus ievieto papīra lapu starpā, saiņos, un uzglabā līdz tāļākai sakārtošanai. Katras sugas augi liekami atsevišķi. Kad vaļa — augus iekārto herbārijā — pielīmē uz herbārija papīra ar mazām papīra strēmelītēm. Herbārijam vislabāk ņemt baltu papīri. Papīra loksnes (lapas) jāapgriež visas vienādā lielumā, pēc stādu vācēja ieskatiem. Šāda herbārija lapa ar piestiprinātiem augiem ievietojama pelēkā ietinamā papīra aploksnē — „vākos". Var ņemt par herbārija papīri arī parasto balto rakstāmpapīri: ja augus piestiprina uz loksnes 3-šās (iekšējās) lappuses, tad aploksne nav vajadzīga. Uz vienas atsevišķas

3. zīm.

herbārija lapas jāliek vairāki augi, īpaši tad, ja augi sīki: tikai tad „herbārija eksemplārs" (lapa ar piestiprinātiem augiem) skaitās par pilnīgu. Jāpievieno arī auga sēklas vai auglīši. Sēklas uzglabā īpašās papīra tūtītēs, piestiprinot tās pie herbārija lapas, parasti augšējā stūrī (skat. 3. zīm.).

Ikvienam herbārija eksemplāram (skat. 3. zīm.) piestiprināma etiķete — zīmīte ar auga nosaukumu, ievākšanas vietas un laika apzīmējumu, augsnes raksturojumu, ievācēja vārdu u. t. t. Šādas rūpīgi pierakstītas ziņas padara pat vienkāršu herbāriju par zinātniski vērtīgu un interesantu.

Kad augi piestiprināti un etiķetes pielīmētas, jāstājas pie to sistēmātizēšanas: augi sagrupējami dzimtās un ģintīs, vienas dzimtas augus ievietojot kopējos vākos vai mapē. Katras dzimtas pakai (mapei) jāuzraksta dzimtas nosaukums un redzamā vietā jāpiestiprina augu sugu saraksts. Tomēr augu vācēju — iesācēju herbārijam šāds iekārtojums (dzimtu mapēs) nebūt nav nepieciešams. Lietderīgāk un vienkāršāk, ja savāktos augus iekārto grupu mapēs, ievietojot vienā mapē piem., medus augus, otrā dziedniecības augus, trešā nezāles u. t. t.

Lai herbārijā labāk varētu orientēties, katrā ziņā, jāsastāda ievākto augu katalogi (saraksti).

Herbāriji uzglabājami cieši aizdarāmos skapjos, sausās telpās, no kukaiņiem un pūtekļiem drošā vietā.

ŠĶIR, MĀMIŅA, MAN TELĪTI...

Agr. M. PRIPĀNE

Ievērojot lopkopības lielo nozīmi mūsu valstī, arī mazpulku dalībniekiem jāizprot šīs nozares svarīgums. Katram jācenšas iedziļināties lopkopības jautājumos, lai tādējādi ikvienā saimniecībā būtu iespējams ievirzīt mūsu lopkopību laikam un apstākļiem piemērotā gultnē.

Ir jau mums saimniecības, kas var lepoties ar izciliem sasniegumiem lopkopībā, tomēr, valsts mērogā runājot, lopkopība mūsu zemē atrodas vēl uz samērā zema līmeņa. Ar prieku jāliecina, ka liels skaits mazpulku dalībnieku jau ķērušies pie telīšu audzēšanas. Paldies vecākai lopkopju saimei par atbalstu trūcīgākiem un čaklākiem mazpulku dalībniekiem, dāvinot tiem sugas teliņus.

Darbu sākot jaunajiem lopkopjiem jāievēro, ka dzīvē un darbā viss sāktais nekad simtprocentīgi neizdodas, sevišķi tas jāsaka par lopkopību. Lopkopja darbs nav viegls, tas ir sarežģīts un prasa daudz zināšanu. Bet kas darbu mīl, to grūtības nebaida.

Lai jauno lopkopju darbs būtu sekmīgs, tas jau pašā sākumā pareizi jāievada. Audzējamie dzīvnieki jāizvēlas ar uzmanību un apdomu. Mūsu lopkopībai gan ir piensaimniecības virziens, tomēr visnopietnākā vērība piegriežama arī sugas jautājumam. Labai piena govij jābūt arī noteiktas sugas govij. Tikai sugas lopiem ir drošas labo īpašību iedzemdēšanas spējas un tie arī caurmērā ražīgāki par neizkoptiem lopiem. Parasti sugas lopus ieaudzē

Nepareiza un

pareiza barības pasniegšana

saimniecību labākās govis pārojot ar tās pašas sugas tīrasiņu bulli. Pēcnācējus krustojot ar tīrasiņu buļļiem, ja audzēšanas darbs iesākts ar pirmās pakāpes krustojuma govīm, tīrasinību sasniedz trešā lopu paaudzē. Protams ar to darbs nav galā. Jāpiekopj arī stingra izlase: paturot tikai labākos īpatņus un tos pārojot ar labiem staciju buļļiem, pakāpeniski būs ieaudzēti labi sugas lopi ar garu tīrasinības liniju. Šāds ceļš lopkopības izkopšanā ir gauss, bet lēts, un pie saprātīgas rīcības drošs. Saimniecībās, kur nav tādu govju, ar kurām varētu sākt audzēšanas darbu, vai kas īsā laikā grib tikt pie sugas lopiem, telītes jāiegādājas no citurienes. Šo ceļu izvēlējušies arī liela daļa mazpulku dalībnieku. Te jāpiezīmē, ka ne vienmēr lietderīgi būs meklēt dzīvniekus ar garām ciltīm un augstu priekšteču ražību. Šādi teliņi ir dārgi un grūti dabūjami, un ja saimniecība nevar sagādāt apmierinošus turēšanas un ēdināšanas apstākļus, tad dārgie teļi nedos cerētos panākumus. Ieteicams lielāku vērību piegriezt pirmās tīrasiņu paaudzes un trešās pakāpes krustojumu telītēm, kuras var pirkt samērā lēti.

Kad audzējamā telīte izvēlēta, nākošais un pats galvenais ir tās uzaudzēšana.

Audzēšanas uzdevums: attīstīt iedīgļos iedzimtās labās īpašības, rūpīgi ēdinot un kopjot. Nav jāaizmirst, ka ienesīga lopkopība nav iedomājama bez pareizas teļu audzēšanas. Visvērtīgākie un dārgākie sugas teļi panīks, ja nepratīsim vai negribēsim gādāt piemērotus ēdināšanas, turēšanas un kopšanas apstākļus, un lopkopība arvien nesīs tikai zaudējumus. Maz mūsu zemē ir saimniecību, kur varētu runāt par pārbagātu teļu ēdināšanu. Daudz biežāk tos ēdina pārāk trūcīgi, pat badina.

Vislielākā nozīme pareizai jaunlopu ēdināšanai pirmā gadā, sevišķi pirmā pusgadā, jo šinī laikā dzīvnieki visstraujāki aug. Jaunībā nokavēto vēlāk nevar vairs atgūt, nedz izlabot. No trūcīgi ēdinātiem jaunlopiem izaug mazas, šauras, seklas, augstkājainas gotiņas ar iežņaugumiem aiz lāpstiņām un jostas, ieliektām vai izliektām mugurām. Šādai nepilnīgai vispārējai attīstibai seko arī nepilnīga ražošanas spēju izveidošanās. Tā bieži vien, turētāja vainas dēļ, no vērtīga sugas teļa izaug mazražīga govs.

Mazpulka dalībniekus apmāca noteikt teļiem dzīvsvaru

Jaunlopu ēdināšanā nedrīkst pārāk taupīt ne pilnpienu, ne spēkbarības. Tiklīdz teļi sāk uzrādīt tieksmi pēc cietas barības, jāpasniedz labs, smalks pļavu siens. Jauno teļu gremošanas orgāniem pamazām jāizveidojas tā, ka tie pieauguši spētu uzņemt un izmantot lielus rupjās barības daudzumus. Dzirdot ilgāku laiku tikai ar pienu, teļam nevarēs pietiekoši labi attīstīties atgremotāju kuņģis un, šādi dzīvnieki var izrādīties par sliktiem rupjās barības izvērtētājiem. Visiem, jaunlopiem izēdināmiem, barības līdzekļiem jābūt augstākā labuma un nebojātiem; jo jaunie dzīvnieki vārīgāki par pieaugušiem. Lai netraucētu teliņu attīstību, pārmaiņas ēdināšanā jāizved pakā-

Trūcīgi ēdināts un ar garām dzirām dzirdīts teļš

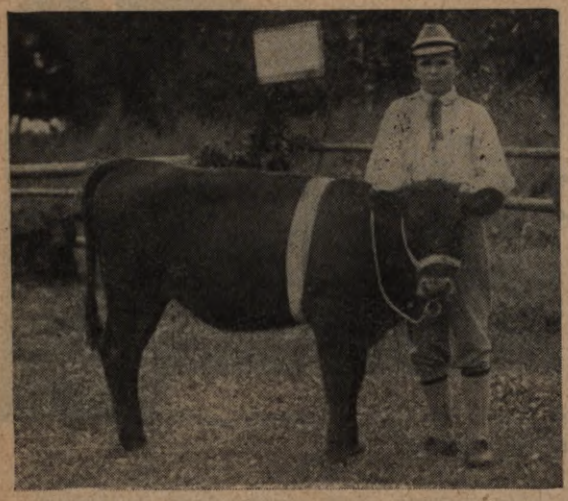

Labi ēdinātā un rūpīgi koptā Laimnese apskatē ieguva pirmo godalgu

peniski. Augoša dzīvnieka barībā nedrīkst trūkt arī minerālvielu, jo tām dzīvnieku uzturā tikpat liela nozīme kā barībai. Minerālvielu trūkums jauniem, augošiem dzīvniekiem izsauc kaulu mīkstumu. Ganību laikam tuvojoties jāpadomā par dzīvnieku attiecīgu sagatavošanu. Pareizi ēdināti teļi ar devīto mēnesi, sevišķi labā ganībā pat vēl jaunāki, varēs iztikt tikai no ganības. Tāpēc teļiem, kas ganos iziesšādā vecumā, pēdējos kūtī turēšanas mēnešos jāsamazina spēkbarība, bet jāpalielina rupjās barības un sakņu devas, lai tādējādi pamazām pierastu pie lielākiem barības daudzumiem, kas ganībās būs jāuzņem. Jaunākiem teļiem arī ganības laikā jāpasniedz nedaudz spēkbarības un vājpiens. Pirmā gada jaunlopus ieteicams ganīt atsevišķi no pieaugušām govīm, labos, zāļainos aplokos. Te ierīkojot nojumes, viņi varētu pavadīt dienu un nakti. Vasaras siltās dienās teliņus var laist ārā, sākot ar otro dzīvības mēnesi.

Dzīvnieku attīstība vērojama pēc dzīvsvara pieauguma. Tāpēc tas nosakāms sveŗot vai mērojot. Ja pieaugums nokrīt zem 0,5 kg dienā — ēdināšana jāpastiprina. Par labu pieaugumu var uzskatīt, ja teļš pirmos sešos mēnešos pieaudzis par 0,8—1,0 kg dienā; caurmērā visā gadā no 0,6—0,8 kg dienā. Līdztekus bagātīgai un vienmērīgai ēdināšanai, jāgādā par teļu kārtīgu turēšanu un kopšanu. Mēs esam vēl pārāk nevērīgi pret dzīvniekiem vispār, un it sevišķi jaunlopiem! Jūs, mazpulku dalībnieki, saviem dzīvniekiem pieejat ar sirsnību, rūpību un vērīgu skatu. Nesienat savus audzējamos dzīvniekus valdziņos — bet pagatavojat ērtas aizgaldiņas un novietojat tās kūts gaišākā un tīrākā stūrītī. Neliedzat teļiem kustības cauru gadu svaigā gaisā! Un ja arī tas nav darīts ziemā, tad tagad — pavasaŗa siltajās dienās — laižat uz brīdi tos ārā. Jaunlopi, kas kustības baudījuši cauru gadu, izaug spēcīgi, labi attīstītu būvi, veselīgi un norūdīti. Saprotams, ka tikai veselīgi dzīvnieki spēs pildīt savu pienākumu.

Pie jaunlopu turēšanas apstākļiem vēl pieder pareiza barības pasniegšana. Ēdināšanas ierīcēm jābūt pieskaņotām teļu augumam. Pasniedzot barību augstās redelēs, dzīvnieki iegūst ieliektu muguru. Runājot par kopšanu, pirmā vietā jāmin ādas tīrīšana, ko pie teļiem bieži aizmir-

Latvija audzē un

Latvijas brūnie Latvijā ir vairākumā un izplatīti visos apgabalos. Izcilākie brūno lopu audzēšanas rajoni ir: Madonas, Cesvaines-Kraukļu, Gulbenes, Lizuma, Smiltenes, Liepas, Valmieras, Allāžu, Krimuldas, Vircavas, Iecavas un Slātes. Latvijas brūno lopu suga cēlusies krustojot vietējos ar angelnas un dāņu brūniem tīrasiņu lopiem. Brūno lopu dzīvsvars ap 500 kg. Piena tauku saturs ap 3,9 %, 4 % un augstāk. Tīrasiņu dzīvniekus ciltsgrāmatās uzņem ar zīmi LB, krustojumu ar KB. Ražības rekords brūno lopu sugā pieder 13. Tulpei LB 1152 ar 530 kg sviesta pie 4,31 % tauku pienā. Šis sviesta daudzums ir arī viens no augstākiem brūno lopu ražības sasniegumiem Ziemeļeiropas piensaimniecības zemēs un Baltijas valšķu augstākā sviesta gada raža.

Brūnā govs

Es atvēru govju stalli, Tur ir zelts un sudrabiņš

Tautas dziesma

stam. Ādas tīrīšana visvairāk nepieciešama ziemā, bet arī vasarā dzīvnieki būtu notīrāmi vismaz pāris reizes nedēļā. Un vai ganiņš to nevar izdarīt?

Ādas kopšana labvēlīgi iespaido pieaugušo lopu ražību un jaunlopu attīstību. Pie pareizas kopšanas pieder arī laipna un saudzīga apiešanās ar dzīvniekiem. Norādījumu gribētos dot ar tautas dziesmu:

Uz laimītes raudājos,
Kam telītes man neaug.
Man laimīte atbildēja:
Kam telītes kājām sper?

Dzīvnieki ir mūsu palīgi un darba biedri, tāpēc ar viņiem jāapejas kā ar draugiem. Viņi kļūst ļauni un neuzticīgi sliktas kopšanas, rupjas un nežēlīgas apiešanās dēļ. Ne par velti saka, ka dzīvnieki raksturojot savu kopēju. Kur labi kopēji, tur arī dzīvnieki būs droši un mīļi. Droši var teikt, ka tikai tam lopkopības darbā būs panākumi kam šis darbs būs kļuvis tuvs un mīļš, kas varēs priecāties par lopiem un par savu darbu. Lai arī lops mēms, tomēr dzīva radība, kas prot atšķirt labu no ļauna, labo atmaksājot ar peļņu, slikto ar zaudējumiem. Mazpulku dalībnieki, priecājaties par skaisto darbu, kas saistīts ar lopiem, esat viņu draugi un labi kopēji!

izkopj trīs govslopu šķirnes

Latvijas sarkanraibie — uzlaboti vietējie lopi. Kā noteikta suga sākta izkopt zemnieku saimniecībās apmēram 40 gadus atpakaļ. Sākumā visvairāk Vestienā. Ar lopkopības pārraudzības biedribu nodibināšanos interese par šo sugu radās arī citos apvidos. Dzīvsvars kā Latvijas brūniem. Piena tauku saturs ap 4,0 %, 4,1 % un augstāk. Ciltsgrāmatās uzņem ar zīmi LR (tīrasiņu) un KR (krustojums). Ražības rekords 390 kg sviesta pie 4,12 % tauku pienā — pieder Mirtei KR 1345. Sarkanraibo labākie audzēšanas rajoni: Vestiena, Liezere, Bērzaune, Kusa, Sēlpils, Vilce, Dundaga, Grobiņa, Sniķere, Lubeja, Jumurda, Suntaži, Daudzeva, Dignāja, Vidsmuiža un Tilža. Sarkanraibo lopu sugā sastopami arī tolie lopi.

Latvijas melnraibo lopu pamats: ievestie melnraibie lopi. Šīs šķirnes dzīvnieki prasīgāki par sarkanraibiem un brūniem, tāpēc piemēroti labos turēšanas apstākļos. Melnraibo lopu uzlabošanai savā laikā ievesti buļļi no Vācijas, Holandes un Zviedrijas.

Šīs sugas dzīvniekiem dzīvsvars ap 550 kg. Piena tauku saturs ap 3,5 % un augstāk. Ražīgākā govs 131 Korda KM 3255 ar 385 kg sviesta pie 3,78 % tauku pienā. Ciltsgrāmatā uzņemšanas zīme LM (tīrasiņu) un KM (krustojums).

Melnraibos lopus audzē ap Liepupi, Ropažiem, Jelgavu, Platoni, Mežotni, Krimunām, Liepājas un Aizputes apriņķos. Šie lopi izdevīgi tur, kur pienu pārdod svaigā veidā, tāpēc arī tie izplatīti pilsētu apkaimēs.

Sarkanraibā govs

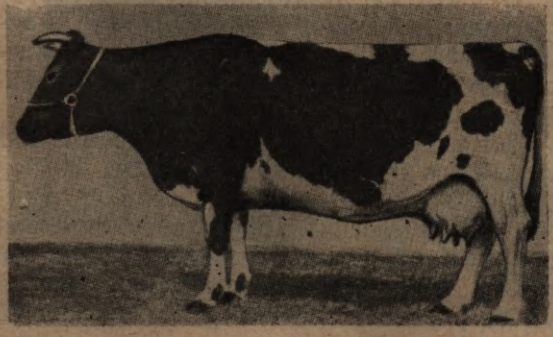

Melnraibā govs

Mazpulka dalībnieka pašreizējie uzdevumi

Agr. K. ĶIRSIS

Visiem mazpulku dalībniekiem jārūpējās lai **15. maijā** — Latvijas atjaunošanas dienā katrā sētā, katrā vietā būtu īsts svētku noskaņojums. Mazpulku dalībniekiem jau iepriekšējā dienā jācenšās daiļot tā sēta vai skola, kur katrs dzīvo, uzpošot pagalmu, celiņus, istabas un rotājot tās ar pirmām pavasara puķēm vai citiem zaļumiem. Svētku rītā katrā mājā paceļams valsts sarkanbaltsarkanais karogs. Lai šinī dienā katrā mājā, lielākā vai mazākā, aprimtu parastie pieciešamie darbi, lai spodrāka izskatītos katra sēta, lai baltāks būtu pārklājs katram galdam, kas jau ārēji atšķirs šo lielo dienu no citām! Tad arī cilvēku sirdis skaidrāk izjutīs šīs lielās dienas nozīmi un priekā mirdzēs katram acis!

Mazpulku dalībniekiem ar sirsnību un mīlestību jāgatavojas šai dienai, lūdzot arī savus vecākus un tuviniekus pievienoties šo izcilo valsts svētku svinībām. Un kurš gan varēs atteikt mazpulka dalībnieka sirsnīgam lūgumam? Visa Latvija kopīgi un vienoti var svinēt savus atdzimšanas svētkus, suminot mūsu mazpulku Virsvadoni un lielo tautas vienotāju valsts un ministru prezidentu K. Ulmani un pārējos dzimtenes atbrīvotājus. Mazpulku dalībniekiem, kopā ar piederīgiem, jāņem vislielākā līdzdalība visos 15. maija svinīgos sarīkojumos, dievkalpojumos, aktos un gājienos, saziņā ar vietējo svētku komiteju. Sevišķi ieteicams 15. maija vakarā visās augstākās vietās sakurt ugunskurus, lai visa Latvijas zeme nosēta ar neskaitāmiem ugunskuriem, itin, kā sasauktos no viena pakalna uz otru, tā radot nepārspējamu visas tautas vienības izjūtu.

Tas būs jauns atzinības un pateicības apliecinājums mazpulku dižajam Virsvadonim **K. Ulmanim,** kurš deva mums 15. maiju, kas deva visiem jaunu prieku dzīvot, strādāt un ticēt mūsu tautas un mūsu valsts saulainai nākotnei.

Strādājot savā mazpulka lauciņā katram dalībniekam pie izvēlētā kultūrauga sēšanas vai dēstīšanas jāpieturās pie mazpulka vadītāja vai „Mazpulka dalībnieka vadonī" dotiem aizrādījumiem. Katram dalībniekam jāgādā arī par to, lai viņa lauciņš atšķirtos no pārējā lauka, tāpēc visos 4 stūros jāiesprauž mietiņi. Stūra mieti jāgatavo visi vienādā garumā, vislabāk četr- vai seškantaini noēvelēti un nokrāsoti — apakšējais gals zaļā, augšējais — baltā krāsā. Vēlams pielikt pie sava lauciņa arī uzraksta dēlīti ar mazpulka nosaukumu, dalībnieka vārdu un uzvārdu. Bez tam jāievēro, ka iemērot lauciņu, visapkārt tam jāatstāj arī mazs celiņš (vismaz tukša vaga) 30—50 cm platumā, lai mazpulka dalībnieka lauciņš atšķirtos, nesaplūstu kopā ar pārējo saimniecības lauku un tam varētu ērti apiet apkārt.

Grāmatvedībai piegriežama sevišķi nopietna vērība jau pavasarī un tāpēc jāatzīmē visas vajadzīgās ziņas par lauciņa lielumu, zemes sastāvu, zemes sagatavošanu, aršanu, ecēšanu, mēslu izvešanu u. t. t. Visi darbi jāpieraksta tūliņ pēc to izvešanas, atzīmējot patērēto laiku. Atzīmējot darba laiku jāpieturās pie šinī „Mazpulka" numurā paziņojumu daļā publicētiem skaitļiem.

Katra mazpulka dalībnieka neatliekams pienākums ir uzmanīgi vērot sava lauciņa stāvokli, augu attīstību un vienmēr rūpēties par pienācīgu apkopšanu. Nedrīkst nekad aizmirst, ka zemes irdināšanai un nezāļu iznīcināšanai piegriežama galvenā vērība pie visām kultūrām. Tiklīdz lauciņā

parādās nezāles, vai rodās zemes garoza, tūliņ jāizdara irdināšana ar ecēšu, rušinātāju vai kapli. Strādājot ar kapli var reizā izdarīt irdināšanu, nezāļu iznīcināšanu un apmešanu, šos darbus veicot vispilnīgāk un vispareizāk. Irdināt nedrīkst slapju zemi kamēr tā „smērē". Liela daļa nezāļu, slapju zemi irdinot, ātri sāk atzelt. Nav nozīmes irdināšanai, kad redzams, ka drīz būs lietus. Īstais laiks irdināšanai ir tad, kad zeme pēc lietus pilnīgi apžuvusi. Vispār jāsaka, ka ar irdināšanu nevajag skopoties. Arī augu laistīšanu bieži var atvietot ar irdināšanu, jo irdināta zeme nesacietē nu neizkalst.

Sakņaugiem un dārzājiem nepieciešama retināšana. Retināšanu visērtāk izdarīt ar mazo rokas kaplīti. Uz kaplīša kāta var atzīmēt atstatumus, kādos augi izretināmi un ar kaplīti viegli izcērt nezāles un liekos augus. Ja atstājamam augam daži izraujamie stāv gluži tuvu, tad atstājamais ar vienu roku jāpietur, bet liekie ar otru jāizrauj. Gluži tuvu klāt atstājamam augam ar kaplīti strādāt nedroši.

Retināšana jāizdara vienmēr īstā laikā, tiklīdz parādījies otrs lapu pāris (cukurbietēm, lopbar. bietēm, gurķiem u. c.). Nokavējot retināšanu, stipri cieš raža. Krustziežu (kāļu, turnepšu u. c.) retināšanu var drusku nokavēt, ja tie cieš no kaitekļiem (spradžiem u. c.). Biezākā sējumā kaitekļu iespaids mazāks. Krustzieži jāretina, kad kaitekļu posts jau pārvārēts. Vispar kaitekļu un slimību apkarošanai laikā jāpiegriež nopietna vērība. Lai tuvāk iepazītos ar dažādu kaitekļu un slimību iznīcināšanu, katram mazpulkam vēlams ierīkot kādu izmēģinājumu kaitekļu augu un slimību apkarošanā vai nu pilnīgi patstāvīgi vai arī ar mazpulku un jaunātnes audzināšanas nodaļas apgādātiem apkarošanas līdzekļiem.

Pie mazpulku kopējiem pavasara darbiem pieder arī seno brīvības cīnītāju un tautas darbinieku (skolotāju, mācītāju u. c.) kapu vietu apkopšana. Bieži vien daudzu ievērojamu darbinieku kapu vietas atrodas nolaistā stāvoklī. Mazpulku dalībnieku pienākums ir tās apmeklēt, uzpost un pielikt kādu mazu piemiņas zīmi. Tā paši dalībnieki un arī sabiedrība mācīsies cienīt un atzīt priekšteču nopelnus, kuri ar darbiem un asinīm pirkuši mūsu valsts brīvību.

LABIERĪCĪBU MĪKLA (skat. 239. lappusē).

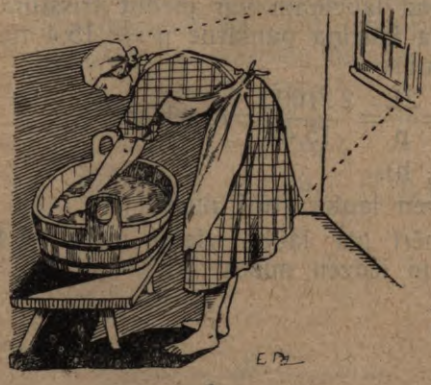

1.

2.

3.

4.

5.

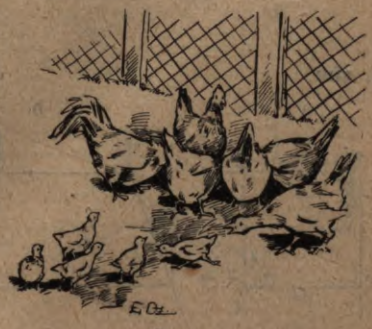

6.

Kā iemērīt mazpulka dalībnieka lauciņu

F. DERMANIS

Katram mazpulka dalībniekam jāiekārto savs zemes stūrītis — savs lauciņš. Lai varētu pareizi aprēķināt sēklas daudzumu, ražu, peļņu, zaudējumu, jāzin lauciņa platība, jāprot iemērīt vajadzīgie 100 m^2.

I. Ja lauka stūris 90^0 liels, tad viņā izdevīgi atmērīt kvadratveidīgu lauciņu. Lauciņa mala ir 10 m, jo $10 \times 10 = 100$. (1. zīm. a, b).

1. Lauka stūrī iedzen mietu (A).
2. Atmērī gar lauka vienu malu 10 m un iedzen mietu (B).
3. Atmērī gar lauka otru malu 10 m un iedzen mietu (C).
4. Liek 10 m gara mēra vienu galu pie mieta B un ar izstiepta mēra otru galu, kā ar cirkuli, atzīmē zemē loku mn.
5. Liek 10 m gara mēra vienu galu pie mieta C un ar izstiepta mēra otru galu atzīmē zemē loku kl. Punkts D, kurā šķērsojas abi loki, ir lauciņa ceturtā virsotne.

II. Nav grūti 90^0 lielā lauka stūrī atmērīt arī taisnstūrveidīgu lauciņu. Ja lauciņa garums g = 15,6 m, tad platums

$$p = \frac{L}{g} = \frac{100}{15,6} = 6,41 \text{ (m)}$$

jo taisnstūra platumu p dabū, ja laukumu L dala ar garumu g. (2. zīm. a, b).

1. Lauka stūrī iedzen mietu (A).
2. Gar lauka vienu malu atmērī 15,6 m un iedzen mietu (B).
3. Gar lauka otru malu atmērī 6,41 m un iedzen mietu (D).
4. Ņem 15,6 m gaŗu auklu, vienu galu liek pie mieta D un ar izstieptas auklas otru galu kā ar cirkuli, atzīmē zemē loku mn.
5. Ņem 6,41 m gaŗu auklu un no centra B velk loku kl.

Punkts C, kurā šķērsojas abi loki, ir lauciņa ABCD ceturtā virsotne.

III. Sevišķi viegli 90^0 lielā lauka stūrī var atmērīt trīsstūrveidīgu lauciņu.

Ja lauciņa viena katete (taisnleņķa trīsstūra malas, kas ietver 90^0 leņķi — šinī gadījumā trīsstūra pamatne p un augstums a) p = 12,8 m, tad otra katete

$$a = \frac{2L}{p} = \frac{2 \cdot 100}{12,8} = 15,62 \text{ (m)}, \text{ (3. zīm. a, b)}$$

jo trīsstūŗa augstumu dabū, ja divkāršo laukumu 2 L daļa ar pamatni p.

1. Lauka stūrī iedzen mietu (A).
2. Jāatmērī gar lauka vienu malu 12,8 m un jāiedzen miets (B).
3. Jāatmērī gar lauka otru malu 15,62 m un jāiedzen miets (C).
4. Jāapzīmē ar mietiņiem lauciņa mala BC.

IV. Ja lauka stūris ir lielāks vai mazāks par 90^0, tad lauciņam var piedot trīsstūŗa formu. Ja lauciņa pamatne p = 15,4 m, tad augstums

$$a = \frac{2L}{p} = \frac{2 \cdot 1000}{15,4} = 12,99 \text{ (m)}$$

(4. zīm. a, b).

1. Iedzen lauka stūrī mietu (A).
2. Atmērī gar lauka vienu malu 15,4 m un iedzen mietu (B).

1. zīm.

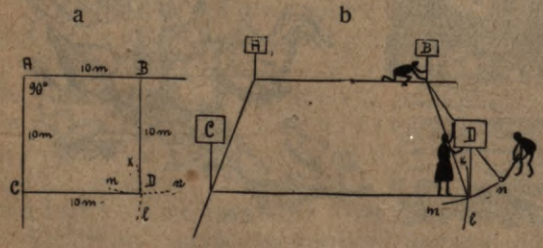

2. zīm.

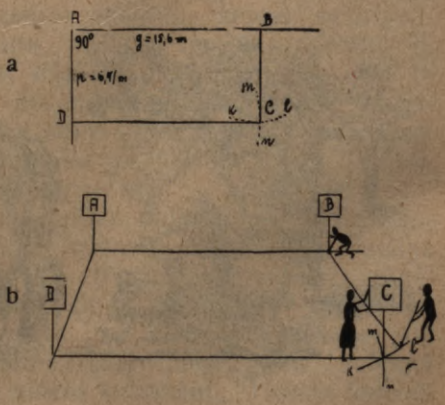

3. No kaut kāda punkta M uz AB ar leņķeni uzstāda pret AB stateni MK = a = 12,99 m.
4. No punkta K ar leņķeni uzstāda pret MK stateni KL, kuŗu turpina līdz lauka malai AC.
5. Stateņa KL un lauka malas AC šķērsošanās punktos iedzen mietu (D).
6. Nosprauž ar mietiņiem lauciņa robežu DB.

V. Var lauciņa ierīkošanai izmantot arī lauka stūri ABCD, ja BC nav pārāk gaŗa. Tad lauciņam var piedot irregulāro četrstūŗa veidu BCNE . (5. zīm. a, b).

1. Lauka stūŗos iedzen mietus (B, C).
2. Gar lauka malu B A atmērī apmēram 5—10 m un iedzen mietu (E).
3. Nosprauž taisnes gabalu EC = d un izmērī to (17 m).
4. No punkta B ar leņķeni nolaiž pret EC stateni BK = h un izmērī to (6,4 m).
5. Tagad var aprēķināt a, jo irregulāro četrstūŗa viena trīsstūŗa augstumu (a) pret kopīgo pamatni (diagonāli d) dabū, ja no divkāršota četrstūŗa laukuma (2 L) atņem diagonāles reizinājumu ar otro trīstūŗa augstumu (d h) un starpību dala ar diagonāli.

$$L = 100\ m^2$$
$$h = 6{,}4\ m$$
$$d = 17\ m$$
$$a = \frac{2L - d.h}{d} = \frac{2.100 - 17.6{,}4}{17} = 5{,}36\ (m)$$

4. zīm.

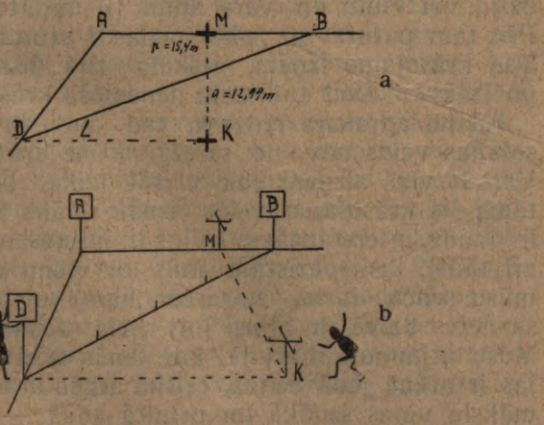

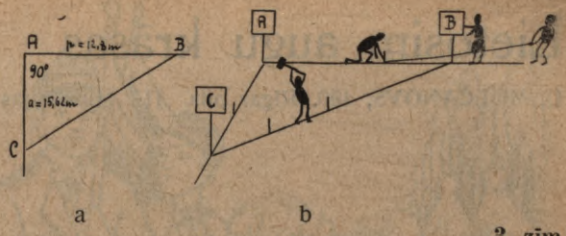

3. zīm.

6. No kaut kāda punkta M uz EC ar leņķeni uzstāda pret EC stateni MP = a = 5,76 m.
7. No punkta P ar leņķeni uzstāda pret MP stateni PN, kuŗu turpina līdz lauka malai CD. Dabūto šķērsošanas punktu apzīmē ar mietu (N).
8. Nosprauž ar mietiņiem lauciņa robežu EN.

Lai cik vienkāršs arī nebūtu lauciņu atmērīšanas darbs, tomēr mazākie mazpulku dalībnieki, kuŗi skolā ar ģeometriju vēl nav iepazinušies, nevarēs šos darbus veikt, tāpēc ieteicams būtu lauciņu atmērīšanas darbus izdarīt vecāko dalībnieku vadībā.

Lai vieglāki varētu apzīmētās līnijas laukā pārskatīt, ieteicu mietiņu galos iespraust plāksnītes ar attiecīgiem burtiem.

Leņķeni var katrs pats izgatavot mājās, zem taisna leņķa uz dēlīša iesitot četras nagliņas vai adatas.

5. zīm.

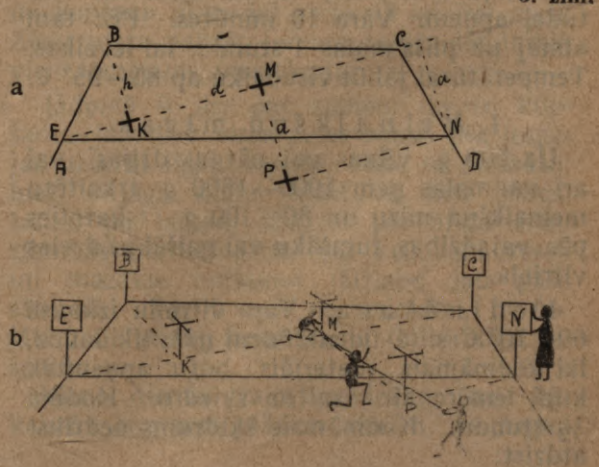

Lietosim augu krāsas

L. MOLČANOVS, 490. Rīgas pils. III. ģimnāzijas mazpulkā

Nesmejati svešie ļaudis,
Ka man bāli dzīpariņi.
Grāvju grāvjus izstaigāju,
Maraniņas meklēdama.

Senāk, kad cilvēkiem ķīmija vēl bija sveša, plaši pielietoja augu krāsošanas veidu. Krāsošanai izlietoja dažādus augus. Latviete sīki ir pazinusi katra auga īpašības. Viņa zinājusi, kādu krāsu var iegūt no ozola lapām, no vaivarājiem, staipekņiem, dzeltenām ļ īpenēm un vēl citiem augiem. Krāsotāja zināja, kas no katra auga noder krāsošanai. Piem. lapas, saknes, ziedi, viss augs vai arī miza. Svarīgi zināt, kādā gada laikā augi ievācami, pavasarī vai vasarā. Var izmantot svaigus un žāvētus augus.

Augu krāsošana mūsu dienās ir gandrīz aizmirsta. Sevišķi tas sakams par pilsētām. Uz laukiem šo veidu vēl pielieto. Augu krāsošanas veids ir šāds: bez auga, no kura iegūstam krāsu, ir vajadzīgi ari vēl kodinātāji. Kā kodinātājs noder alauns, tas dod gaišu noskaņu. No vara vitriola iegūstam vidēju, no dzelzs vitriola tumšu noskaņu.

Darbība: Augu sasmalcina, iemērc ūdenī uz 24 stundām un tanī pašā vāra 1 stundu, pēc tam nokāš. Ņem baltu dziju, izmazgā zaļo ziepju putās. Labi izskalo. Kodinātājus izšķīdina siltā ūdenī kurā ieliek dziju uz 20—30 minūtēm. Pēc tam nokāsto šķidrumu uzvāra. Šinī šķidrumā liek dziju labi plaši, tā kā šķidrums visu tūdaļ apņem. Vāra 10 minūtes. Pēc tam atstāj uz plīts malas 1 stundu, lai ievelkas. Temperātūrai jābūt visu laiku ap 85—95° C.

1. Melnalkšņu mizas.

Uz 500 g vilnas vai nātnas dzijas, vai arī vadmalas ņem 1000—1500 g izkaltētu melnalkšņa mizu un 80 - 100 g (skatoties pēc vajadzības, tumšāku vai gaišāku) dzelzs vitriola.

Kodināšana: Vara vitriolu izkausē 60—70° C siltā ūdenī (ūdeni ņem tik daudz, lai kodināmais materiāls būtu apņemts), kurā iemērc tīru mitru šķiedru. Kodina ½ stundu. Kodināmais šķidrums nedrīkst atdzist.

Krāsošana: Sausas melnalkšņu mizas saber čuguna katlā, pārlej ar ūdeni, kā mizas apņemtas un vāra apm. 1 stundu ilgi, pēc tam katla saturu izkāš caur smalku sietu, šķidrumu salej atpakaļ katlā. Kad šķidrums sāk vārīties, tad liek katlā krāsojamo materiālu un krāso, kā iepriekš minēts. Pa šo laiku krāsojamo vairākas reizes izceļ no katla, nospiež un met katlā a pakaļ. Pēc tam krāsojamo izskalo tīrā ūdenī un liek saulē žūt.

2. Pelēkā (baltā) alkšņa mizas.

Uz 500 g nātnas dzijas ņem 600 g kaltētu pelēkā alkšņa mizu un 25 g alauna vai zilā vitriola. Alaunu kausē 30° C siltā ūdenī. Krāso kā Nr. 1, tikai pēc izskalošanas vilna vai dzija jāžāvē stiprā saulē, kāmēr galigi izžūst. Saulē žāvēta vilna vai dzija dod kafijas brūnu krāsu.

3. Bērza lapas.

Uz 500 g vilnas vai dzijas ņem 1450—1500 gr kaltētu bērza lapu un 75 g alauna. Bērza lapas jāievāc pavasarī, tūliņ pēc plaukšanas un jāizkaltē.

Kodināšana: Dzija jāliek alauna kausējumā, trauks jāapsien ar aitādu un pāra dienas un naktis jātur uz silta m[illegible]riša.

Krāsošana: Bērzu lapas novāra 1 stundu. Pēc tam virumu izkāš, šķidrumu salej atpakaļ un tūdaļ liek iekšā kodināto dziju vai vilnu un vāra apm. 10 minūtes. Pēc tam patura uz plīts malas 1 stundu. Tad krāsojamo izņem, izskalo tīrā ūdenī un izžāvē. Dod tumšzaļu nenoejošu krāsu.

Kā no apraksta redzam, tad augu krāsošanas veids nav ne sarežģīts, ne grūts. Varbūt viņš aizņem gan vairāk laika, bet tādēļ šis krāsošanas veids iznāk lētāks un ir daudz interesantāks. Viņš ir interesants arī tādēļ, ka iepazīstina mūs ar vienu no mūsu senču darba nozarēm, kam, sevišķi sievietes dzīvē, ir bijusi ļoti liela nozīme. Mūsu atjaunotā Latvijā, kur senču tradīcijas ir atkal godā celtas, celsim arī šo krāsu mākslu viņas senākā un pelnītā godā.

Esi arī pats arvien kārtīgs

A. SKALDA

Runājot par kārtības veicināšanu plašākā nozīmē, nevar neminēt spodrības nedēļas lielos nopelnus. Un patiesi, cik daudz skaistu ierosinājumu un jauku padomu ir izteikti šajā laikā. Un visi tie domāti lauku sētas uzpošanai gan mājā, pagalmā un dārzā. Neviens no šiem ierosinājumiem nav neiespējams, nav grūts. Daudzus no tiem var veikt pat īsos vaļas brīžos. Ir vajadzīga tikai laba griba un uzņēmība. Un taisni mazpulku dalībniekiem tās nedrīkstētu trūkt. Un jo lielāka kārtība būs mājā un glītāka būs mājas apkārtne, jo patīkamāki būs nedaudzie atpūtas brīži savā lauku sētā.

Bet nepietiek tikai ar kārtību ap mums, nepieciešami arī pašam būt kārtīgam. Vispirms tas sakāms par apģērbu un ģērbšanos vispār. Pats par sevi saprotams, ka lauku apstākļos darba drēbes nevar salīdzināt ar svētdienas drēbēm un tomēr arī darba drēbēs ir jāievēro zināma kārtība un tīrība. Galvenais pamatnoteikums ir, ka apģērbam jābūt piemērotam, vienkāršam, bet glītam. Uzmanies, lai tavam apģērbam nebūtu plankumi, nospurējušas malas, aiztrūkušas pogas, izplēsti pogu caurumi, saplēsta piedurknes odere. Nestaigā nekad noputējušā cepurē, nespodrinātos un nošķiebtos apavos, netīrā veļā un ar netīru kakla saiti. Bet, ja tavs apģērbs ir tīrs un kārtīgs, tad nēsā viņu tikpat pašapzinīgi un brīvi kā viselegantāko tērpu, jo maldās tie, kas eleganci saskata drānas dārgumā un greznos izrotājumos. Īsti izglītots cilvēks pārsteidz visus ar savu vienkāršību, bet smalko gaumi, kur nav nekā uzkrītoša un tomēr viss apģērbs ir labākā saskaņā ar viņa personību un apstākļiem. Piemēro savus apģērbus gada laikam un nevalkā vasarā biezus, tumšus ziemas audumus un ziemā gaišus vasaras audumus. Lietus laikā ģērbies praktiski, bet ne neglīti.

Tāpat liela vērība piegriežama matu sakārtojumam, jo nekas tā neizceļ cilvēku, kā labi kopti, glīti sakārtoti mati, sevišķi tas sakāms par sievieti. Glītu sasukājumu un kopšanu prasa kā garie, tā arī īsie mati. Zēnu matu sakārtojumam tomēr jābūt cik vien iespējams vienkāršam.

Jādomā ir arī par zobiem un to kopšanu. Jāpieliek visas pūles zobus pēc iespējas uzturēt ilgāk veselus. Lai to panāktu, bieži vajaga skalot muti un tīrīt zobus. Laiku pa laikam jāaiziet pie ārsta zobu slimībās pārliecināties, vai visi zobi veseli un mazākie bojājumi jāizlabo jau pašā sākumā. Tas ir ļoti nepieciešami, jo bojāti zobi atstāj nepatīkamu un pretīgu iespaidu.

Mūsu dienās vairs nevienam nav jākaunās no sastrādātām rokām, jo tagad

darbs ir atkal godā celts un no visiem darbiem taisni lauksaimniecības darbam ierādīta izcila vieta. Un tomēr, lai arī kā rokas nebūtu sastrādātas, tās ir jātur vienmēr kārtībā. Te vislielākā vērība piegriežama nagiem. Gari nagi nav glīti, tāpēc tie pa laikam apgriežami un rūpīgi iztīrami ar suku vai nazīti, bet tikai ne citu klātbūtnē.

Vispār ir jāizsargājās, lai kāda nejauša kustība vai vaibsts nekļūtu par ieradumu. Nedrīkst aizmirst, ka vislabākais ieradums ir tas, ja nav nekāda ieraduma. Tāpēc nepieradinājies mirkšķināt acis, savilkt pieri grumbās, turēt muti vaļā u. c. Vēlāk jau ir daudz grūtāk no visa tā atradināties.

Nežāvājies citiem redzot, jo žāvas ir ļoti lipīgas. Tās var novērst uzdzerot malku ūdens vai izejot uz īsu brīdi svaigā gaisā.

Nešķaudi un neklepo skaļi, bet pavisam nepiedodami ir tā darīt, pirms nav aizlikta mutei priekšā roka vai kabatas drāna. Lieto vienmēr tikai tīru kabatas drānu un nedomā, ka citi neredz, kāda tā ir. Neizplēt kabatas drānu kā karogu, pirms tu to lieto, bet neatstāj to arī sīki salocītu. Rīkojies ar kabatas drānu pēc iespējas maz un vajadzības gadījumā dari to pavisam neuzkrītoši.

Pavasara skūpsts.

Es ziemu nesu plecos
Es ziemas ceļu gāju
Un ziemas cimdos vecos
Ik biedri sveicināju.

Kur atstāju es viņu,
Kur viņas cimdus liku?
Kas zin, bet vainadziņu
Es novījusi tiku.

No pirmām vizbulītēm,
Uz palagzdītes klēpja,
Ko sniegs reiz grīstu grīstēm
No manām acīm slēpa?

Kas zin, pie pūpolzariem,
Še svešā dārza malā,
Ko ledus pirkstiem gariem
Vējš ieaijāja salā?

Nu pūpolzaru lūpām
Es siltā skūpstā glaužu,
Un zelta smaržā kūpam
Un plaukstam viņu jaušu...

Viņš plaukst un aug caur sauju...
Tu, roka, līdzi plauksti:
Pie sirds sev visus skauji
Kam ziemā bija auksti...

Zied pūpolzars man logā,
Ko skūpstā modināju...
No pirmā dārza koka
Es ziediem plecos gāju.

Un jūtu ceļu sokam
No svešuma uz māju.
Ar kailām, siltām rokām
Es zemi sveicināju...

Milda Zaikova.

Dziesma sējai.

Ņem karogu no tēva, dēls,
Un droši tālāk staigā,
Lai sirdī nedziest varoņkvēls,
Lai drosme staro vaigā!

Šī zeme jau no laikiem sen
Ir mūsu arkliem plēsta.
Lūk, tamdēļ drošāk vagu dzen,
Kad vēji sēju vēsta.

Sauc savās pēdās draugus līdz — — —
Darbs visu ceļ un dziedē!
Lai drošāk zaļie asni stīdz,
Un sēklas graudus briedē.

Šī zeme jau no laikiem sen
Ir senču arkliem plēsta,
Lūk, tamdēļ drošāk vagu dzen,
Jau vēji sēju vēsta.

Lai karogs plandot gaisā celts
Sveic jaunu darba dienu!
Tad sirdīs saules staru zelts
Un druvās būs arvienu.

Jānis Liezeris.

Dzimtenei.

Pār dzimteni laime lai līst,
Naida un ķildu pamati šķīst. —
Mūžam lai esam dzimtenes dēli, —
Mūžam dzimtenei slava un gods!

A. Gr.

Vitāmīni

(Beigas)

Dr. R. AVOTIŅŠ

C Vitāmīni.

Ja barībā ilgāku laiku neuzņemsim C vitāmīnus, tad mēs noteikti saslimsim ar skorbutu. Tā ir smaga slimība, kas bez C vitāmīniem nav izlabojama un arvienu beidzās ar nāvi. Agrāk ar šo slimību saslima jūrnieki gaŗos ceļojumos, kaŗavīri ilgos kaŗa gājienos, iedzīvotāji ielenktās pilsētās. Arī pasaules kaŗā skorbuts parādījās visās kaŗojošās armijās vai nu lielākā vai mazākā mērā. Pēckaŗa laikā šī slimība reti kur nāk priekšā, izņemot polaros apgabalus, kur C vitāmīnus saturošās barības ļoti maz. Viens otrs gadījums tomēr sastopams un biežāk pie bērniem un sevišķi zīdaiņiem, ja tos nebaŗo ar mātes pienu. Mātes piens satur visas nepieciešamās barības vielas, bet arī bērnam visus nepieciešamos vitāmīnus. Tā tad mātes piens ir netikai barība, bet arī zāles. Nepareizi dara tās mātes, kas atsakās zīdīt savus bērnus. Ja zīdainis jābaŗo mākslīgi, tad jāatceras, kā novārītā un tāpat konservētā pienā C vitāmīnu vairs nav. Nav viņu ar visos speciālos zīdaiņu miltos un mākslīgos piena preparātos. Ja šiem bērniem nedosim nevārītu pienu, augļu sulas, tad viņi noteikti saslims ar skorbuta parādībām, kas pie šādiem bērnim parādās kā ļoti sāpīgi, lielo kaulu uzpampumi, asiņu izplūdumi virs ādas un zem ādas audos, vispārējs vājums, mazasinība.

Pieaugušiem šī slimība sākās kā vispārējs nogurums, nespēks, spiediens krūtīs un sirds klapēšana. Tālāk rodas spējas sāpes un pampums locītavās, ko bieži samaina ar reimatismu, tad ļoti bieži iestājās tā sauktais vistas aklums — tumsai iestājoties neredz. — Pēcākšim sākuma parādībām iestājās slimība smagā veidā ar asins izplūdumiem gļotādā, zemādas audos, sevišķi kājās, plašas strutojušas čūlas mutes gļotādā.

Parādās mutes, deguna, kuņģa, pūšļa, nieru blodiņu gļotādu asiņošanas. Rodas vispārējs nogurums, sirds vājums, kas beidzas ar nāvi. Un redziet, kāda šī smagā slimība iestājās, ja barībā trūkst C vitāmīnu. Droši visi teiksiet, ka jāēd C vitāmīni un gribēsiet, lai pasaka, kur viņi sastopami. Ko līdz šim darīja nezinādami, tagad darīsiet zinādami. Šis vitāmīns alkaliskos šķīdinājumos sabrūk, bet skābos paliek neaizskārts. Sausumā, gaisā, caur ilgu stāvēšanu viņš zaudē savas spējas.

C vitāmīni atrodas visos zaļajos augos — špinātos, kāpostos, sīpolos, ķiplokos, salātos, tad apelsinos, citronos, tomatos, tāpat kartupeļos, kāļos, redīsos. Sēnēs C vitāmīna nav, nav viņa arī olās un bananos. Caur ilgu stāvēšanu, žāvēšanu, konservēšanu C vitāmīni zaudē savas iedarbības spējas.

Skābētos kāpostos un visāda veida kompotos C vitāmīna darbība ir rudenī. Pienā viņa ir samērā maz, bet ar uzvārīšanu arī šis iet zudumā. No liela svara ir aizrādīt, ka kartupeļos C vitāmīna ir pietiekoši daudz. Daudz to ir starp visām ogām. Sevišķi bagātas ar C vitāmīniem ir zustrenes un pīlādžu ogas.

D Vitāmīni.

Šo vitāmīnu sauc arī vēl par antirachitisko vitāmīnu, jo viņš pasargā organismu no saslimšanas ar minēto slimību, kas parādās sevišķi pie bērniem kā smagi trau-

Bērns, kuŗš ēdināts ar maz vitāmīnus saturošu barību, slimo ar rachitu, slikti attīstītiem kauliem. Nepieaugušus vēl var izārstēt.

cējumi kaulu augšanas un attīstīšanās gaitā. Rachits, jeb, kā viņu vēl sauc, angļu slimība, parādās visbiežāk otrā dzīvības gadā un sevišķi mazturīgās ģimenēs, kas spiestas dzīvot tumšos dzīvokļos, jo saules gaismas, svaiga gaisa trūkums veicina šīs slimības attīstīšanos. Vasarā un kalnainos apgabalos rachits reti parādās, tāpat nemaz nav sastopams tropiskos apvidos. Minētie novērojumi veda pie slēdziena, ka rachita izcelšanās cieši saistīta ar saules gaismas ultrā violetu staru un D vitāmīnu trūkumu.

Nav jau vēl ne divdesmit gadi, kamēr šis vitāmīns atrasts un noskaidrots, ka viņš ir kopā ar A vitāmīnu bagātīgi olas dzeltenumā un zivju eļļā un tikai drusku vairāk kā 10 gadi, kamēr atrasts, ka tieši ultrā violetie stari ir tie, kas atktivē šo vitāmīnu un padara viņu par derīgu dzīvnieku organismam.

Rachita galvenā pazīme ir, ka kaulu kalcija un fosfora sāļu daudzums manāmi zūd, kadēļ kauli paliek mīksti un pārveidojās. Tā pie rachitiskiem bērniem pārveidojas galvas kauss, žokļi, zobi sanāk ar stipru novēlošanu, izliecās mugurkaulājs, bet sevišķi kāju kauli — izveidojas gan O gan atkal X veidīgās kājas. Barībā var būt pietiekošā daudzumā kā kalcijs, tā arī fosfors, bet ja nebūs D vitāmīna, tad organisms šīs vielas nevarēs izmantot, jo pēdējais ir taisni tas, kas padara viņas organismam pieejamas.

Gatavā veidā D vitāmīni sastopami zivju eļļā, siļķu, nēģu un šprotu iekšējos organos. Pienā un sviestā arī atrodam šo vitāmīnu, bet gandrīz 200 reizes mazāk nekā šādā pašā daudzumā zivju eļļā.

D vitāmīna provitāmīni ir ergosterins kas pieder pie plašās sterinu grupas. Ir pazīstami stādu un dzīvnieku sterini. Šie provitāmīni zem ultrāvioleto staru iespaida pārveidojās D vitāmīnos.

Var teikt, ja barībā pietiekošā daudzumā D vitāmīna, tad bērni būs pasargāti no saslimšanas ar angļu slimību un slimie taps veseli. Tāpat ja barībā būs ergosterini — (D vitāmīna provitāmīni), tad vēl nepieciešama saule vai arī kalna saule un pats organisms izveidos nepieciešamos D vitāmīnus un arī paliks pasargāts no smagas slimības.

Ir vēl viena slimība — tā sauktā kaulu samiekšķēšanās — asteomalacija — kas nāk priekšā pie pieaugušiem, bet sevišķi sievietēm grūtniecības laikā, kad skeleta daļas zaudē savu kaļķu saturu un kauli paliek mīksti un arī pārveidojas. Tas ir

1 2

Rachita slimnieka kāju kauli.

1. — bez ārstēšanas

2. — pēc 11 ned. ārstēšanas lietojot zivju eļļu.

pēc būtības tas pats rachits, tik starpība tā, ka pirmais skar augošus kaulus un otra slimība jau nobriedušus un nocietinātus kaulus. Arī te vienīgais aizsargs un dziedniecības līdzeklis ir D vitāmīns un viņa provitāmīns kopā ar ultravioletiem stariem.

E Vitāmīni.

Šis vitāmīns kūst tauku vielās. Pretēji visiem citiem vitāmīniem viņa iedarbība nezūd ne gaismā ne arī karstumā vai ilgā stāvēšanā.

Vitāmīns E sastopams augu zaļajā krāsā un sēklās bet sevišķi, kur citu vitāmīnu gandrīz nav. Visvairāk viņu atrast kaņepju graudos, vīķos, pupās. Raugā, speķī, zivju eļļā tā nav.

E vitāmīns regulē un veicină dzīvnieku vairošanās produktu izveidošanos un attīstīšanos.

Vitāminu daudzums dažādās barību vielās.
Ar 0 apzīmēts — nav, ar n — nedaudz, b — bagātīgi, ļ — ļoti daudz, — nav zināms.

	A	B_1	B_2	C	D	E		A	B_1	B_2	C	D	E
Cūkgaļa	0	ļ	0	0	0	n	Puķu kāposti	n	n	—	b	–	—
Vērša gaļa (liesums)	n	n	n	n	0	n	Tomāti (svaigi	b	b	n	ļ	—	n
„ aknas	ļ	ļ	b	0	0	0	„ konservēti	b	—	n	ļ	—	–
Pienā (govs)	ļ	ļ	b	n	n	n	Salāti	b	n	n	ļ	—	b
Vājpiens	0	ļ	b	n	0	0	Burkāni	ļ	b	—	ļ	n	–
Siers	b	n	0	0	0	0	Gurķi	n	—	—	ļ	—	—
Sviests	ļ	0	—	0	ļ	n	Redīsi	–	b	—	b	—	–
Krējums	ļ	0	—	—	n	n	Ķirbi	b	n	—	n	—	—
Olas (dzeltenums)	ļ	b	n	0	b	n	Kartupeļi	n	n	n	ļ	—	–
„ (baltums)	0	0	b	—	0	—	Sparģeļi	0	n	n	ļ	—	–
Zivju eļļa	ļ	0	—	—	ļ	n	„ vārīti	0	0	0	0	–	–
Rudzi	n	ļ	—	0	n	n	Bietes (sakne)	0	n	—	n	—	—
Kvieši	n	b	—	0	n	n	„ lapas	ļ	b	—	b	—	–
Mieži	n	ļ	—	n	n	—	Amoliņš	ļ	n	—	ļ	n	b
Auzas	n	ļ	—	n	n	—	Āboļi	n	n	—	n	—	–
Rīss ar mizu	n	ļ	—	0	—	n	Bumbieri	n	n	—	n	—	—
Rīss bez mizas („pulierēts“)	0	0	—	0	—	0	Ķirši	b	n	—	n	—	—
Rudzu milti	—	ļ	—	—	—	n	Plūmes	b	n	—	n	—	—
Kviešu milti (balti)	0	0	—	0	—	—	Zemenes	n	n	—	b	—	—
Kviešu milti (tumši)	n	n	—	0	—	—	Avenes	b	ļ	—	b	—	—
Zirņi	ļ	b	n	b	—	—	Jāņogas	b	ļ	—	b	—	–
Pupas	n	ļ	n	ļ	—	n	Zustrenes	—	–	—	ļ	—	—
Zaļi kāposti	b	b	n	ļ	n	n	Citroni	n	n	—	ļ	—	—
Skābenes	n	n	—	ļ	—	—	Medus	0	0	n	0	–	—
							Raugs	n	ļ	ļ	n	ļ	–

MAZPULKU DZĪVE

Stipendijas mazpulku līdumniekiem un diženiem.

Lai dotu iespēju trūcīgiem mazpulku līdumniekiem un diženiem iegūt plašāku arodniecisku izglītību LLĶ mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa piešķīrusi no Zemkopības ministrijas budžetā paredzētām summām stipendijas:

1. Kalētu mazpulka līdumniecei Leontīnei Sprūds — Ls 300,— un 2. Nīcas mazpulka diženam Jānim Kumpim — Ls 300,— Kazdangas lauksaimn. vidusskolas apmeklēšanai, 3. Ārlavas-Popervāles mazpulka diženam Eduardam Gaitniekam — Ls 300,— Bulduru dārzkopības skolas apmeklēšanai, 4. Purvmalas mazpulka diženam Artūram Gorbanam — Ls 200.—. Baltinovas 2-g. lauks. skolas apmeklēšanai, 5. Jūrkalnes mazpulka diženam Jānim Lagzdiņam — Ls 100,— Vecbebru biškopīaasdārzkopības skolas apmeklēšanai. 6. Elkšņu mazpulka diženam Teodoram Oltiņam—Ls150,— Saukas 2-g. lauks. skolas apmeklēšanai. 7. Alšvangas mazpulka diženam Antonam Pūrim — Ls 150,— Padures 2-g. lauks. apmeklēšanai.

Kapļi par brīvu.

LLĶ mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļā ir dabūjami Ķ. Trēziņa izgatavotie kapļi „Mazais sports", ko tiem mazpulkiem kas vēlās šovasar izdarīt salīdzinošus izmeģinājumus, izsniedz par brīvu.

Pie pēdējā staba (638. Sustas mazpulkā)

Jauni valsts karogi lauku sētās.

Karogus no jauna iegādājušies šādi dalībnieki:

96. Apes mazpulkā: **A. Jansons** un **E. Liepa.**
286. Bārbeles mazpulkā: **J. Pokazis, V. Bračka, A. Bračka, A. Liepa, A. Smiltnieks** un **J. Gerķis.**
363. Biržu-Bērzgales mazpulkā: **Z. Binders.**
649. Ainažu mazpulkā: **V. Kārkliņš, M. Kūziks, V.** un **R. Plūme, E. Rosts** un **A. Liniņš.**

Atbalsta jaunos lopkopjus.

Praulienas I. piensaimnieku s-ba dāvājusi vienu sugas telīti 16. Praulienas mazpulkam un vienu 444. Saikavas-Lejas mazpulkam. 16. Praulienas mazpulkam dāvātā telīte piešķirta dal. Al. Kalniņai, bet 444. Saikavas-Lejas — dal. M. Randerei.

Jānis Jaunbergs Jaunpiebalgas Lejasmelnbāržos dāvinājis telīti 160. Jaunpiebalgas Pēternieku mazpulkam. Telīte nodota V. Baodes kopšanā un audzēšanā.

Otto Elliņš, Odzienas „Elliņos (tālr. Pļaviņas 82) atbalsta mazpulku dalībniekus — zirgkopējus, aplecinot 5 mazpulku dalībnieku pievestās ķēves bez atlīdzības ar valsts vaislas ērzeli „Zengers" Old. 64.

Kārlis Zemitāns Skrīveru „Lielkažokos" (tālr. Skrīveri 67) aplecina ar valsts vaislas ērzeli „Revenants" Rk 26 par puscenu (Ls 5,— un 15 kg auzas), 12 trūcīgu mazpulku dalībnieku pievestaķēves. Apkārtējiem mazpulkiem ieteicams šo izdevību izmantot.

Dzērbenes rajona agronoms E. Krauklis Dzērbenē aplecina ar Traķenes krustojuma ērzeli „Žigurs" par brīvu visas mazpulku dalībnieku pievestas ķēves.

Jauni ceļa rādītāji.

Sekojot „Mazpulka" š. g. 2. numura aicinājumam ierīkot jaunus ceļa rādītājus **407. Pasienes** un **638. Sustas** mazpulka dalībnieki izgatavojuši un uzstādījuši pie visām dalībnieku mājām jaunus ceļa rādītājus ar atzīmēm, ka tur dzīvo mazpulku dalībnieki. Kuŗi mazpulki būs nākošie?

80. **Rūjienas mazpulks** savā gada sapulcē atskatījās uz pagājušā gadā veikto darbu. Mazpulka priekšnieks A. Eglīts ziņoja, ka 1935. g. notikušas 12 sanāksmes. Iesvētīts mazpulka karogs un dalībnieki nodevuši svinīgo solījumu. Visi dalībnieki iegādājušies formas tērpus. Audzētas kaņepes, pupas un sinepes. Daži biedri piegriezuši vērību arī biškopībai un putnkopībai. Gada sasniegumi rādīti rudens ražojumu apskatē. Notikušas vietējās pieccīņas. Divi mazpulka dalībnieki piedalījušies novada pieccīņās un govju slaukšanā, kur ieguvuši godalgas. Sarīkota ekskursija uz Valmiermuižu, Valmieras lauksaimniecības skolu, Raunas pilskalnu, Valmieras eksporta kautuvi un Smiltenes mācības iestāžu fermu. Priekuļu aršanas sacīkstēs piedalījušies 4 dalībnieki.

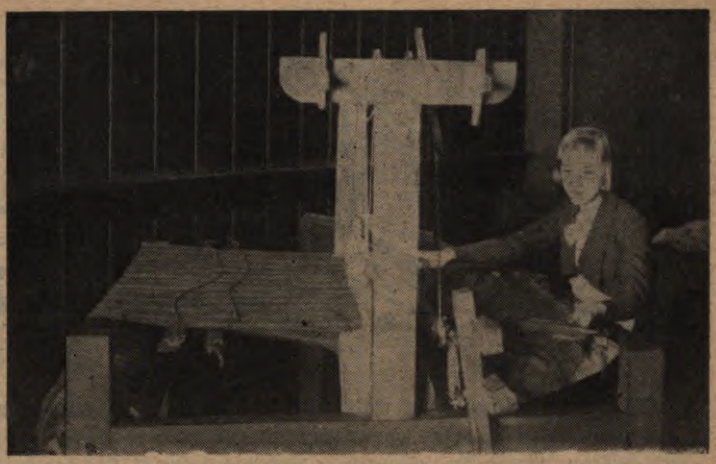

Čaklā audēja (444. Saikavas-Lejas mazpulkā)

Piemērs, kam jāseko

556. Zilupes mazpulks nosūtījis 1. Ezeres, 182. Skaistas, 187. Runtortas, 216. Krāslavas, 407. Pasienes un 409. Istras mazpulkam albumus ar skatiem no mazpulka darbības un savas tuvākās apkārtnes, tā sekmējot tuvināšanos starp šo attālo valsts nostūri ar citiem gan tuviem, gan tāļiem darba biedriem.

200. **Smiltenes mazpulks** sarīkoja Smiltenes pag. Vidus-Ekītēs vakarēšanu, savienotu ar saimnieka Jāņa Siksnas un ilggadīgā strādnieka Jāņa Jandava sumināšanu.

Atmiņai mazpulka dalībnieki pasniedza jubilāram pēc Dranda darinātos māla traukus. Vakaru pavadīja lielā sirsnībā. Vidus-Ekītēs skanēja tautas dziesmas, kuŗas šai mājai nav svešas, jo pati saimniece liela dziesmu mīļotāja. Še vecā un jaunā paaudze sakusa kopējā dziesmā, kopējā tautas un tēvzemes mīlestībā.

81. **Tūjas mazpulks** sarīkoja Tūjas 6 kl. pamatskolas krāšņi dekorētās telpās mazpulka tuvināšanās vakaru ar dziesmām, deklamācijām, mūzikas priekšnesumiem, tautiskām dejām un tautiskām vakariņām.

262. **Kārsdabas mazpulks** sarīkoja vietējā pamatskolā mājamatniecības un mājturības — aukstā galda klāšanas kursus. Mājamatniecības kursos piedalījās 29 dalībnieki, bet mājturības kursos — 24 dalībnieces.

520. **Daugavpils I mazpulks** 4. pamatskolā, Vecā priekšpilsētā bija sarīkojis vakarēšanu. Vakarēšana bija reti rūpīgi un īpatnēji sagatavota.

Vakarēšanas uzvedums risinājās lauku sētā. Skolas telpas bija attiecīgi dekorētas etnografiski pareiziem zīmējumiem un izgreznojumiem. Darbības ievadījumā saime strādā lauku sētā, darbus vada nama tēvs, skan tautas dziesmas. Tad, tautas dziesmām skanot, ierodas kaimiņu ļaudis — mazpulka dalībnieki no 2. Daugavpils mazpulka. Darbus veic kopīgi, stāsta pasakas, min mīklas, strādā rokdarbus. Darbam beidzoties, visi tiek lūgti pie mielastu galdiem. Trauki tautiskā stilā un pareizais galda klāšanas veids līka ikvienam iejusties seno latviešu skaisto tradiciju garā.

Vakarēšanā bija klāt vēl pārstāvji no 6 Daugavpils apkārtnes mazpulkiem.

75. **Allažu mazpulks** Allažu pamatskolas telpās bija pulcējies kopā ar viesiem uz vakarēšanu. Vakarēšanu sāka ar dziesmām, bet arī darbi netika aizmirsti. Kad dziesmas apklusa, vakaru jautru padarīja mīklu minēšana, teikas un pasakas.

363. **Biržu-Bērzgales mazpulks** sarīkoja karoga un svinīgā solījuma svētkus. Mazpulkam karogu dāvājusi Biržu izglīt. b-ba „Darbs", kuŗas pr-ks Štatāns to pasniedza Jēkabpils novada mazpulku inspektrisei R. Kundziņš. Mazpulku inspektrise svinību dalībniekiem izjustos vārdos izskaidroja karoga krāsu simbolus un nodeva karogu mazp. vadīt. skol. K. Freimanim, kas to savukārt nodeva mazp. priekšniekam.

Karoga iesvētīšanu izdarīja māc. Nusbaums. Vēlāk sekoja teātŗa izrāde un dziedāja sekstets.

Mazpulks nosūtīja Virsvadonim Dr. K. Ulmanim telegrammu, kuŗā solījās neļaut dzist savās sirdīs tēvzemes mīlestības liesmām un rūpēm par Latviju.

Svinībās piedalījās kopskaitā apm. 500 personas.

714. **Jēkabnieku mazpulka** karoga un svinīgā solījuma svētki notika Zaļenieku biedrību namā. Svētki sākās plkst. 13.30 ar gājienu no Zaļenieku biedrību nama uz Zaļās dr. baznīcu. Gājienā priekšā aizsargi ar valsts karogu, tad goda viesi un Glūdas mazpulks ar savu karogu kā vedējs. Aiz tā Jēkabnieku pag. un apk. lauksaimniecības biedrības valde nes mazpulkam dāvināmo karogu. Dievkalpojumā piedalās 3 mācītāji: Heincis, Romanis un Dombrovskis. Baznīca pilna dievlūdzēju.

Svētku turpinājums notika glīti dekorētās Zaļenieku biedrību nama telpās. To ievadīja mazpulka vadītājs Ceriņš, dodot pārskatu par mazpulka darbību. Karogu pasniedza lauksaimniecības b-bas priekšnieks Zāģeris. Karogu pasniedza tālāk vadītājam un svinīgo solījumu pieņēma L. L. K. mazp. un jaunatnes audz. nodaļas vad. agr. J. Andersons.

● **Visās mazpulku dalībnieku sētās Latvijas atjaunošanas dienā š. g. 15. maijā vajadzētu uzvilkt valsts karogus.**

● **Visiem mazpulku vadītājiem kopā ar dalībniekiem jāpiedalās š. g. 15. maija sarīkojumos, aktos, svinībās, gājienos u. t. t. un mātes dienā š. g. 10. maijā. 15. maija vakarā** mazpulku dalībniekiem **jākurina ugunskuri visos augstākos kalnos,** kā arī jāatbalsta visi vietējie sarīkojumi.

● Mazpulku Virsvadonis Valsts Prezidents **Dr. K. Ulmanis** apstiprinājis š. g. 16. aprīlī jaunos mazpulku iekārtas un darbības noteikumus, kuŗus piesūta katram vadītājam pa 10 eks., kas domāti vadītājam, palīgam, valdes un revīzijas komisijas locekļiem. Pārējie dalībnieki par Ls 0,05 eks. noteikumus var iegādāties „Mazpulka" ekspedicijā. Pasūtot noteikumus pa pastu, jāiemaksā vismaz 50 sant. par 10 eks.

● **Par meža dienās un spodrības nedēļā izdarītiem darbiem** (cik dalībnieki piedalījušies, cik vietās, cik kokus iedēstījuši u. t. t.) visiem mazpulkiem **jāpaziņo** sava novada mazpulku inspektoram **noteikti līdz š. g. 1. jūnijam.**

● **Līdz š. g. 1. jūnijam katram mazpulkam jāiesūta pilnīgs dalībnieku saraksts** sava novada mazpulku inspektoram, uzrādot katra dalībnieka uzvārdu, vārdu, dzimšanas gadu, mēnesi un dienu, nodarbošanos, izglītību, tautību, dzīves vietu, vecāku sabiedriski-saimniecisko stāvokli (īpašnieks, graudnieks, rentnieks, ierēdnis u. t. t.) un nodarbošanās nozari mazpulkā (kādu galveno kultūru audzē). Reizā jāpaziņo arī mazpulka valdes sastāvs 1936. gadā.

● Atgādinam vēl reiz, ka **grāmatvedībai** mazpulka darbībā **piegriežama sevišķa vērība** un tāpēc **ikkatram dalībniekam nepieciešama „Laukkopības un sakņkopības grāmatvedība".**

● **Mazpulku dalībnieku grāmatvedības atzīmju pārbaudīšanai** noder sekošas darbu normas: Uzart var 100 m² — 15 min.; noecēt vienu kārtu 100 m² — 2 min.; ar atspeŗu ecēšu var apstrādāt 100 m² — 6 min.; kūtsmēslus var izvest ½ klm attālumā 10 stundās — 15 vezumus; mēslus var izārdīt 100 m²—15 min.; izsēt mēslus vai labību var 100 m² — 3 min. Kartupeļus var izstādīt 1 stundā — 60 kg; kāpostus un lopbarības bietes 100 stādus var izstādīt 10—15 min.; cukurbietes var izretināt 100 m² — 1½ stundās; ar rušinātāju var apstrādāt 100 m² — 3 min.; ar kapli var izkaplēt — 1 stundā — 60 tekošus metrus (ja stādu rindas 50 cm attāļumā).

● **Katrā mazpulkā šovasar jāsarīko pieccīņu sacīkste:** 1) lauksaimniecības darbā (zemes rakšana, kaplēšana, retināšana, pļaušana, novākšana u. t. t.), 2) lopkopības darbā (zirga aizjūgšana, nojūgšana u. t. t.) 3) sportā un apkārībā (informācijas skrējiens, orientēšanās pēc debess pusēm u. t. t.), 4) mājsaimniecībā — meitenēm

(kartupeļu mizošana, lāpīšana, šūšana, gultas klāšana u. t. t.) un mājamatniecībā — zēniem (grābekļa zaru ielikšana, kāta pagatavošana, maisu aizsiešana, dažādi mezglī u. t. t.) un 5) rakstu darbā (apraksti, atbildes uz jautājumiem u. t. t.).

● Mazpulku vadītājus lūdam ieteikt mazpulku dalībnieku vecākiem **pieņemt savā saimniecībā pa vasaru pilsētnieku trūcīgos bērnus,** kuŗus uz laukiem novieto Tautas labklājības ministrija. Vecākiem, kas vēlētos bērnus pieņemt savās ģimenēs, jāpiesakās pagastu valdēs, izpildot īpašas veidlapas un atzīmējot, ka saimniecībā ir mazpulka dalībnieks-ki. Pilsētnieku bērni jāuztur ģimenē līdzīgi ģimenes locekļiem, par ko T. L. M. maksā Ls 16.— mēnesī.

● **Kādus ražojumus mazpulki varēs nodot kaŗaspēka daļām.** K. M. Apgādes pārvaldes intendantūras daļa ziņo, ka atsevišķas kaŗaspēka daļas iepirks nākošā rudenī no mazpulkiem: kartupeļus, burkānus, kāļus, bietes, kāpostus (svaigus), sīpolus un kaltētus cigoriņus. Ražojumi jāpieteic jau laikus tuvākās kaŗaspēka daļās un nevis Apgādes pārvaldes centrālās iestādēs. Visas kaŗaspēka daļas pieturēsies pie vienādiem noteikumiem, ko publicēs turpmākos „Mazpulka" numuros.

Kaltētie cigoriņi jāpieteic vienīgi Intendantūras galvenās pārtikas noliktavas priekšniekam, Rīgā, Rumpmuižas ielā 28. Rakstiskie pieteikumi jāapmaksā ar Ls 2,— zīmogmarkās.

● Kurzemes mazpulkiem paziņojam, ka Kurzemes muzeja un Liepājas novada mazpulku inspektora izziņotā senlietu vākšana, kas bija noteikta līdz š. g. 15. maijam, pagarināta līdz š. g. 1. septembrim.

● 369. Jaunlatgales I mazpulks, uz pašu vēlēšanos, apvienots ar 758. Jaunlatgales II mazpulku, nosaucot jauno mazpulku par **369. Jaunlatgales mazpulku.**

● 608. Rītes-Ilzu mazpulks, uz pašu vēlēšanos, pievienots **606. Rītes mazpulkam.**

● 778. Adamovas patversmes mazpulks, uz pašu vēlēšanos pārdēvēts par **778 Adamovas mazpulku „Stars".**

● **Talsu-Ventspils** novada mazpulku inspektora v. i. **B. Radziņa** vietā sākot ar š. g. 15. martu iecelts **N. Cīrulis,** kuŗš runājams piektdienās **Talsos,** Milenbacha ielā 15, tālr. 250 un katra mēneša pirmā un trešā otrdienā **Ventspilī.**

● „Mazpulka" redakcija lūdz paziņot par katru mazpulka dalībnieku ģimenēs jaunpiedzimušu dalībnieka brālīti vai māsiņu, kā arī par visiem dalībnieku miršanas gadījumiem, lai to atzīmētu „Mazpulkā".

● **Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidreģistrā šādi jauni mazpulki: 866. Veclaicenes, 867. Ilzenes, 868. Bedrkalna, 869. Stopiņu, 870. Drabežu, 871. Elejas-Skursteņu, 872. Sēmes-Brizules, 873. Turaidas, 874. Kupravas, 875. Dricēnu, 676. Rozentavas, 877. Tīmanu, 878. Biķeru, 879. Zemītes-Kukšu, 880. Vānes, 881. Milzkalnes-Apšuciema, 882. Babītes „Druva", 883. Aizupes, 884. Vecmoku. 885. Struteles-Viesātu, 886. Kārsavas ģimnāzijas, 887. Peipiņu, 888. Daugavpils V, 889. Zesersalas, 890. Pededzes, 891. Grašu, 892. Sēļu, 893. Salgales, 894. Hercoga Pētera ģimnāzijas un 895. Balvu ģimnāzijas.**

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

DABA, SAULE UN CILVĒKS

Skaţ, kā mirdz gaiss, skaţ, kā atdzīvojas lauki un pļavas! No cinīša uz cinīti lēkā ķīvīte. Augstu pie dzidrajam debesīm cīrulis trilina tik sen pazīstamo dziesmu.

Tālumā lūk mežs, vēl kluss un noslēpumains, bet pilns dzīvības. Koku pumpuri tver sauli un atver savas acis.

Zemnieku māja birstalas malā. Tur arājs atsegtu galvu sveicina dzīvības nesēju — sauli. Bet zeme kūp un elpo — viņa dzīvo.

V. JANSONE,
Jāņavārtu mazpulkā.

Atsauksmes sacensībai „Ciema vecākais"

16. atsauksme.

Stāsts „Ciema vecākais" ir viens no vērtīgākiem, sevišķi jaunatnei. Viņā izteiktās domas var būt par pamudinājumu un ierosinājumu katram mazpulka dalībniekam.

Stāsta pamatdoma — cilvēku ceļ nenogurstošs darbs. Lai lielu darbu veiktu, tad vajadzīga uzņēmība, drošsirdība un neatlaidība. Šīs rakstūra īpašības ir stāsta varonim — Jānim.

Dzīve un daba nelauj grozīt savus likumus, tie jāpieņem. Jānis piedzīvoja neveiksmi, tādēļ ka neklausīja vecāka cilvēka padomam, kas šos likumus un atziņas zināja. Tad parādās viscēlākā Jāņa rakstura īpašība — viņš nezaudē drosmi un pašpaļāvību neveiksmē.

No šī stāsta gaiši runā doma, ka tikai darbs ir laimes un labklājības pamats. Darbā veidojas cilvēka raksturs, un tikai caur intensīvu darbu cilvēks sasniedz savu mērķi.

17. atsauksme.

Ciema vecākais bija sirsnīgs cilvēks, kas gribēja Jāņi ieaudzināt darba mīlestību, ticību darbam un attīstīt krietnu raksturu. Tomēr viņš pret Jāni bija nežēlīgs, maldinot to ar parādu, bet cauri Jāņa dzīvei iet arī viņa palīdzīgā roka un asais novērotāja skats. Ar parāda izdomāšanu viņš izrāva Jāni no bezdarbības, uzveda viņu uz pareizā ceļa; nostiprināja viņā darba mīlestību, centību un pienākumu pildīšanu. Jānis arī attaisnoja ciema vecākā uz viņu liktās cerības. Jānis strādāja, pūlējās un lepnuma un pašapziņības pilns atdeva ciema vecākajam pirmo ietaupījumu. Priecīgs viņš pārnāca mājās un savos priekos gribēja dalīties ar māti, bet māte viņam par to izteica pārmetumu. Te redzams, cik māte darīja netaisni, vājinot viņa darba prieku un pienākuma apziņu.

Seta uzmudināts un ciema vecākā pabalstīts Jānis iesāka jaunu darbu, bet neievērodams Seta padomu, viņš pārdzīvoja smagu triecienu. Visu ziemas darba peļņu atstājot pārplūdušajā upē, viņš atcerējās Seta padomu, un tas viņu pildīja ar ārkārtīgu rūgtumu. Bet Jānis vēl reizi ķērās pie darba un tad — piepildījās ciema vecākā nodoms un piepildījās arī Jāņa mērķis.

Arī mēs varam no šī stāsta daudz mācīties. Pārejot dzīves šķēršļus, nekad nelikt vienu laipu, bet atcerēties Seta padomu un kā uz paraugu raudzīties uz Jāņa — censoņa, dzīves gājumu.

18. atsauksme.

Izlasot stāstu „Ciema vecākais" es biju sajūsmināts, jo stāstā minētie cilvēki visi ļoti mīļi un labi cilvēki. Ir arī dažas vietas, kuŗas man nepatika, proti tās, ka Jānis nekā nav sacījis mātei par parādu ciema vecākajam. Vēl tas, ka mājā nākot no medībām Jānis tik neapdomīgi un pārdroši gājis pāri upei, pazaudēdams samedīto ādu krājumu. Viņš varēja pazaudēt arī savu dzīvību.

Ciema vecākais bija ļoti labs un cienījams cilvēks, jo no pirmās sarunas ar Jāni viņš bija laipnis un deva Jānim labus padomus un pamudināja to labiem darbiem.

No stāsta var daudz ko mācīties, jo tas pierāda, ka ar centību un krietnu darbu var tālu uz priekšu tikt.

19. atsauksme.

Ciema vecākais savā atstātā vēstulē izsaka, ka viņa vēlēšanās ir bijusi, lai Jānis izaugtu par cilvēku, kas apzinās pienākumu un prot strādāt. Un tiešām, Jāņa dzīve, sākot ar to brīdi, kad viņš pirmajā dienā pēc tēva nāves pakāra savu makšķeres kātu un izgāja dārzā ar kapli, ir liels pienākums un sekmēm vainagots darbs. Vispirms pienākums pret ģimeni — viņš ir vecākais un viņam par to ir jāgādā. Šāds pat pienākums samaksāt ciema vecākajam tēva parādu. Tēvs ir ņēmis, — un viņam ir pienākums tēva piemiņu godā turēt, kaut arī juridiski viņam, varbūt, nevarētu tēva parādu atprasīt.

Vēl kā jauku rakstura īpašību nevar nepieminēt uzticību un paļāvību vecākam cilvēkam. Ejot pie ciema vecākā pēc naudas nepieciešamo medību piederumu iegādei, Jānis saka, ka tā esot tikai viņa izdoma, un ja vecākais to atzīstot par sliktu, viņš esot ar mieru arī nemaz medībās neiet. Viņš saprot, ka tas ir piedzīvojis vairāk un tamdēļ arī vairāk zina.

Un viņa vīrišķība savu kulminācijas punktu sasniedza tad, kad tas izmircis stāvēja krastā un skatījās, kā straume, mezdama augstus viļņus starp rāmajiem krastiem, nesa uz leju viņa dārgo ādu nastu. Redzēt to un neizmist, tā ir pašsavaldīšanās, kādu mums atliek tikai vēlēties. Un tad, nezaudējis drosmi, atgriezties pie ciema vecākā un paziņot tam visu. Šī ir pacilājošākā vieta visā stāstā. Cilvēks, kas spēj mierīgi noskatīties, ka viņa darbu rezultāts aiziet bojā, un pēc tam ar lepni paceltu galvu, nezaudējis drosmi un pašsavaldīšanos, staigā tālāk, ir likteni uzvarējis.

Ciema vecākais ir cilvēks, kas uzglabājis jaunību līdz sirmam vecumam, ar skaistu un veselīgu pasaules izpratni, — tāpēc arī viņš prot cienīt jaunību, tās dabu un ideālus. Nauda, pēc viņa domām, nav svarīgākais. Svarīgākais ir pats cilvēks. Tāpēc arī viņš aizdod Jānim naudu medību piederumu iegādei. Viņš nebaidās to zaudēt. Un ja arī tā būtu jāzaudē un Jānis nekad nespētu to atdot, tad kautko viņš tomēr būtu guvis — apziņu, ka ir palīdzējis jaunībai tās ceļu meklēt. Un, varbūt viņš tāpat kādreiz bija savu ceļu lauzis, tamdēļ arī tagad jūt cienību pret tiem, kas apzinās pienākumu un prot strādāt.

Sets ir labs, sirsnīgs draugs, — mežonis ar kultūras cilvēka dzīves izpratni. Sets arī māca Jānim, ka nav nekāds kauns kautko nezināt un ka cilvēks visu var iemācīties. Vai šie nav tikumi, ar kuŗiem mēs katrs varētu lepoties?

Gribētos teikt, neizdevies vai arī ar nolūku mākslīgi zīmēts ir mātes tēls.

Māte, redzot, ka viņas dēls strādā pāri saviem spēkiem un tura godā tēva piemiņu, maksājot viņa parādu, nekad tam neizteiks pārmetumus. Viņa skūpstīs kā varoni to, un nevis norās.

Ja tomēr vēl pielaistu, ka reāli šāda māte ir iespējama, tad no audzināšanas viedokļa šāda rīcība uz visstingrāko nosodama, un tā būtu vislielākā kļūda, ko māte varētu izdarīt.

Jānis un Frīdis pavasaŗa darbos

Te lūk, Jāni, paskaties,
Pārvedu tev palīgu,
Pazīstams, tik atceries —
Prieks, ka viņu satiku.

Govs, kad Frīdim klātu nāk,
Grib lai viņu paglāsta,
Frīdis bailēs bēgt vai sāk,
Domā — govs to badīt grib.

Pirms pie darba abi stāj,
Jānis Frīdim saka tā:
„Ja tu reiz pie darba stāj,
Nepamet to pusceļā."

Tikko gani mājās nāk,
Tūliņ sveic tos ūdens šalts.
Tas — lai ganiņš ganos māk
Nesnaust, stāvēt drošs un stalts.

Koki, krūmi dārzā zied,
Visur ziedos bites dzied.
Jānim bites apkopjot,
Frīdis palīdz dūmojot.

Ganu dienas galā jau,
Visi saldā miegā snauž.
Tikai Frīdim miera nav —
Auns ar ragiem sānus glauž.

Čūskulēns.

„Čūskas ir dzīvnieki, kas rāpo uz vēdera," skolotājs saka. „Kas var pievest piemēru no rāpuļu sugas?"

Mazais Rūdiņš: „Es, skolotāja kungs. Piemēram... piemēram mana mazā māsiņa."

Jānītis pastā: Lūdzu man vienu 35 sant. pastmarku, bet labi izturīgu. Man jāsūta vēstule uz Abesiniju.

„Vēsturiska saimniecība.

Sīpoliņš apbraukā Latviju. Viņš apskata veco X pili. Pils uzraugs stāsta: Te viss stāv gluži tāpat, kā priekš piecsimts gadiem! Te nekas nav aiztikts, nekas nav pārvietots, viss te dziļi vēsturisks."

Sīpoliņš saprotoši pamāj galvu: „Šitādu nolaidīgu saimniecību es arī pazīstu. Mana saimniece ir gluži tāda pat!"

Kārtībnieks: „Kamdēļ tu raudi, mazais?"

Zēns: „Es burzmā pazaudēju savu tēvu."

Kārtībnieks: „Un tu, laikam, vairs nezini ceļu uz mājām?"

Zēns: „Es gan zināšu, bet mans tēvs to vairs nevarēs atrast."

Droša pazīme.

— Cik tas jūsu mazais Pīcītis izskatās rātns un cik viņam nevainīgas actiņas!

Māte: „Atzīsties nu tūliņ, Pīcīt, ko tu atkal esi izdarījis?

Lietus laikā.

Ceplītis ceļ jaunu dzīvojamo ēku. Lietus gāž vienā gāšanā un skopajam Ceplīšam tā vien liekas, ka stalažas lietū viens un divi sapūs un sagrūs. Neizturējis viņš pieiet pie tām un strādniekiem uzsauc: „Ej, jūs tur augšā! Gādājiet, ka nenokrītat zemē, es te tos apakšējos stalažu dēļus nojaukšu un kamēr līst, novietošu šķūnī!"

Veikalnieks.

„Kungs, vai nevajaga zābakus nospodrināt?"

„Nē, nav laika."

„Bet ja es jums, savu darba dienu iesākot, izdaritu to par velti?"

„Lai iet!"

„Lūk, — zābaks mirdz kā saule, vai ne?"

„Lieliski!"

„Redzat nu! Arī otru jūsu zābaku es apņemos pataisīt tikpat spīdīgu par nieka 30 santimiem."

Varonis.

„Zini, tēt, es pie zobu ārsta nemaz neraudāju," Jurītis lielās.

„Tad tu gan esi dūšīgs zēns," tēvs viņu uzslavē. „Še tev par to viens lats." Iedevis Jurītim naudu, tēvs piebilst: „Vai viņš tev ar mašīnu arī zobu urba?"

„Nē, tēt," zēns gabalā atsaucas.

„Viņa nemaz nebija mājās."

„Pretinde".

„Ko tu dari, palaidni! Kāpēc tu mazai māsiņai ar varu bāz dzēšamo papīri mutē?" māte saķer savu zēnu aiz rokas.

„Bet, māmiņ, vai tad neredzi, ka Zelmiņa izdzērusi tintes pudeli?" mazais Andrītis pārmetoši atsaucas.

Mednieka gudrais suns.

Sirmais Vistiņš kaislīgs mednieks. Līdzīgi citiem saviem koleģiem, viņš ļoti mīl stāstīt par saviem neparastiem piedzīvojumiem medībās, par savām lieliskajām bisēm un suņiem. Reiz viņš saviem draugiem stāsta:

„Reiz nu gan man bija varens suns, vārdā Švipss! Viņš bija gudrāks par dažu labu cilvēku, nudien! Piemēram, viņam vajadzēja tikai redzēt, ka man rokā mazā bise, tad šis likās uz mežu, ko kājas nes un meklē tikai vārnas. Bet ja es izgāju ar lielo bisi, tad viņš, gudrinieks, sāka dzīt zaķu pēdas. Reiz es sadomāju Švipsu piemuļķot. Paņēmu makšķeres un eju uz upi. Domāju, ko nu šis iesāks. Ticat, mani draugi, vai ne, bet mans Švipss aizdrāžas man kā vētra garām un projām ir. Un zinat, kur viņu atradu? Upes malā, karpot ar ķepām tārpus makšķerēšanai!"

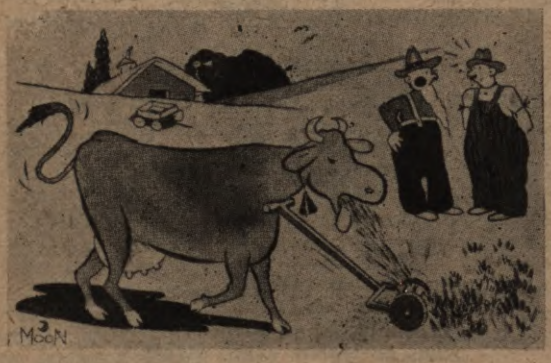

Technikas laikmetā.

„Re, kur izlepusi govs, kas nevīžo pat pieliekties".

Komponistu mīklas atminējums.
(Skat. „Mazpulka" 3. nr.)

	P	AGANĪNI
MOC	A	RTS
RO	S	INI
B	A	CHS
GLAZ	U	NOVS
VĪTO	L	S
VĀGN	E	RS
MU	S	ORGSKIS
GLIN	K	A
ČAIK	O	VSKIS
CI	M	ZE
SU	P	E
BETH	O	VENS
RUBI	N	ŠTEINS
GR	I	GS
LI	Š	TS
Š	T	RAUSS
MED	I	Ņ Š

Parallelēs tuvāks paskaidrojums — **Pasaules komponisti.**

Pareizus mīklas atminējumus iesūtījuši sekoši mazpulku dalībnieki: **Aizputes:** E. Baumanis; **Purmsātu:** A. Treiers; **Ļaudonas:** [A. Jursiņš, A. Bleiva, V. Krūmiņš, A. Laukabriedis, L. Riekstiņš, K. Riekstiņš; **Mālpils:** P. Bernhards.

LABIERĪCĪBU MĪKLA.

Apskatat labi 223. l. p. zīmējumus un uzrakstat, kas tur nepareizi un iesūtat redakcijai līdz š. g. 1. jūnijam. Starp pareiziem atrisinātājiem izdalīs 1 grāmatu K. Ulmanis „Jaunatnei", 1 gr. „Zem baltzaļā karoga", 1 gr. „Augsim lieli".

Saturs:

	Lpp.
Ko mums devis Vadonis un 15. maijs. A. Grīns	193
Lapu mēnesī	195
Zeme aicina (Turpinājums). A. Laiviņš	196
Skolotājs. Vilis Veldre	201
Māti godinot. Ausma Roga	204
Kad māmiņas vairs nav. O. Musts	205
Aizsaules ceļos	2 5
Mazpulki dolāru zemē. (Beigas). B. Radziņš	206
Mājas apstādījumu iekārta. H. Kalmiņš	210
Skalbju (kalmju) apakšzemes stumbru (Rhizoma calami aromatici) ievākšana. R. Jākobsons	213
Kā iekārtot ārstniecības augu žāvēšanu. J. Kiršteine	214
Herbarijs. J. Kaķītis	215
Šķir, māmiņa, man telīti... Agr. M. Pripāne	218
Mazpulka dalībnieka pašreizējie uzdevumi. Agr. K. Ķirsis	222
Kā iemērīt mazpulka dalībnieka lauciņu. F. Dermanis	224
Lietosim augu krāsas. L. Molčanovs	226
Vītāmīni. (Beigas) Dr. R. Avotiņš	227
Mazpulku dzīve	232
Paziņojumi	234
Atsauksmes sacensībai „Ciema vecākais"	236
Jānis un Frīdis pavasara darbos	237
Joki	238
Mīklas	239

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

Pienācis pats beidzamais laiks izsēt

40% kalija sāli

Dabūjams visur. A/S „KALI" Rīgā, L. Smilšu ielā № 8|10.

L. Audze gr. sp. Rīgā, Baznīcas ielā 4-a (L. L. Centrālbiedrības gr. sp. nomnieks) 8 38 Šis numurs iespiests 24.000 eks

Izrâptes

Latvijas lauksaimnieks ir gan kļuvis gluži moderns, bet darbs viņu nebūt nebaida. Viņš tikai grib izmantot visus darba atvieglojumus, kādus technika sniedz uzlabotos darba rīkos, vai nu tā būtu mašīna, vai vienkārša — izkapts.

Tās izkaptes, kuŗas pērn pārdevām, lauksaimniekiem ir ļoti iepatikušās, tā tad to pašu šķiru piedāvājam arī šogad. **Austrijas** izkapts — visaugstākā labuma, smalkākā izkapšu tērauda.

Uz katras izkapts mūsu iniciāli: — **L.P.C.S.** un uzraksts **„Piensaimnieka izkapts“.** Varam piedāvāt arī citas markas.

* * *

Bez tam pie mums varat pirkt (caur savu pienotavu vai tieši):

Šūkņus.
Piena kannas, tērauda un aluminija.
Dzelzi dažādos veidos: — kaļamo, apaļo, plakano, kvadrāta, leņķa, stīpu, betona dzelzi u. c.
Tēraudu: — ragavām, vārpstām u. c.
Ķēdes: — ganību un sienamās — dažādos gaŗumos, elektr. metinātas, kā arī patentēti locītās.
Naglas dažādos veidos un lielumos.
Pakavus: — vasaras un ziemas; pakavu radzes un naglas.
Skārdu: — cinkoto jumta, melno, alvoto baltskārdu.

Latvijas Piensaimniecības Centrālā Savienība

Mašīnu nodaļa Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 91; tālruņi: 24182; 27185

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227.

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629.

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes.

Apavu nams „ALMA",

Rīgā, Kr. Barona ielā № 15.

Krāsošana ir nepieciešama, lai aizsargātu pret novecošanos un tanī pat laikā greznums, izturīgas un skaistas ir

ED. ROZĪŠA krāsas

Fabrika un nolikt. Rīgā, Lāčplēša ielā 52/54
Nodaļa: Dzirnavu ielā 66a, blakus Konzumam

Solbars

neatvietojams līdzeklis augļu koku un krūmāju apmiglošanai — lai panāktu tīrus un veselīgus augļus. Maisījumā ar kalcija arsenātu iznīcina arī lapas grauzošos kaitekļus.

Dabūjams **sēklu tirgotavās, lauksaimn. kooperātīvos, drogu veikalos u. t. t.**

Zelio pasta-pret žurkām **Zelio graudi**-pret pelēm

P. LIEPA

Mašīnu un armatūru fabrika
Rīgā, Slokas ielā 21, tālr; 42512

Izgatavo: **Armatūras** tvaika katliem, ūdens un gāzes vadiem.
Miglotājus: „Automax", „Pomona", „Klimax", „Apollo", rokas sprices etc.
Ugunsdzēsēju sūkņus un to piederumus

Nenokavējat saviem laukiem dot

Čiles salpetŗa

virsmēslojumu — tas ir izdevīgi

Čiles salpetris

dabūjams visos lielākos veikalos

K. Bodnieka manufaktūras preču tirgotava

NODAĻAS: **Rīgā, Kr. Barona ielā № 28-a.**
Rūjienā, Rīgas ielā № 2. **Talsos,** Lielā ielā № 38. **Jelgavā,** Pils ielā № 6/8.

Pastāvīgi krājumā:

Zida un vilnas audumi. Baltpreces

Logu priekškari, celiņi, mēbeļu drānas

Pērc Latvijas un latviešu ražojumus savā labā!

Velosipedu rūpniecības pilnīgākais **latviešu** ražojums ir

G. ĒRENPREIS ORIGINAL

Pirkdams **latviešu ražojumu,** tu dari svētīgu darbu, veicinādams pats savu un **Latvijas labklājību**

G. Ērenpreis original